

DZIENNIK WARSZAWSKI

Nr. 121.

Czwartek, 20 Maja (1 Czerwca).

1865 r.

Wychodzi codziennie oprócz dni następujących po Świętach uroczystych i niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, Ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 4, za 2-krotne k. 6, za 3-krotne kop. 8. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku nie zwracają się. — Listy przyjmują się tylko frankowane. — We wszystkim co dotyczy Dziennika, należy odnosić się wprost do Dyrekcji.

Prenumerata w Warszawie: Rocznie rs. 8. — Półrocznie rs. 4. — Kwartalnie rs. 2. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się; — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnoszenie do domu opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach Pocztowych w Królestwie i Cesarstwie: Rocznie rs. 9 k. 20. — Półrocznie rs. 4 k. 60. — Kwartalnie rs. 2 k. 30. — Za przesyłkę w kopertach kwartalnie dopłaca się Rs. 1.

Rok 2.

S P I S R Z E C Z Y.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Lista osób otrzymujących wsparcia. — Dyrekcja drogi żel. w.-b.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa: Przegląd polityczny. — Sprostowanie. — List. p. Harveya. — Przewiezienie zwłok J. C. W. W. Ks. Ces. Następcy tronu. — Pożary w Galicji. — Burschenschaft. — Handel niewolnikami. — P. Montholon i p. Johnston. — P. Jefferson Davis. — Najwyższy zatwierdzony wyrok. — *Kronika sądowa.* — Towary sprowadzone z zagranicy. — Koleje galicyjsko-węgierskie. — Odpusty w czerwcu. — Wykład publiczny. — *Sprawa duńsko-niemiecka.* — Ameryka. — Azja. — Francja. — Prusy. — Korespondencje z Lublina, Kamionki, Lwowa i Zurichu. — Powiastki humorystyczne (III). — *Kronika sądowa* (Wyrok p-ko Radzińskim za zabójstwo). — *Kronika.* — *Fejleton* (Teatra warszawskie).

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa, d. 19 (31) Maja.

Lista rodzin pozostałych po osobach zamordowanych przez buntowników w czasie rozruchów 1861, 1862, 1863 i 1864 roku, którym wyznaczone zostały jednorazowe wsparcia.

(ciąg dalszy, patrz Nr. 120).

III. W oddziale Radomskim.

- 67) Marcjannie Zielonka, matce Aleksandra Zielonki, mieszkańca m. Wierzbicy, rs. pięćdziesiąt.
- 68) Wdowie Katarzynie Zawadzkiej, synom Franciszkowi, Janowi i Józefowi, pozostałym po Ignacym Zawadzkim, b. sołtysie wsi Kobyłany, rs. sto pięćdziesiąt.
- 69) Wdowie Karolinie Telatyckiej, pozostałej wraz z siostrą Eleonorą, po Piotrze Telatyckim, który był policjantem w m. Radomiu, po rs. pięćdziesiąt każdej, a razem rs. sto.
- 70) Małgorzacie Lichańskiej, matce Katarzyny Lichańskiej, mieszkanki w. Dębowa-Wola, rs. pięćdziesiąt.
- 71) Wdowie Marjannie Rybak, pozostałej z synem nieletnim Franciszkiem, pd Kazimierzu Rybak mieszkańcu wsi Nowa-wieś, rs. sto.

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Teatra Warszawskie.

Nakoniec amatorowie choreografii doczekali się zapowiedzianego wystąpienia p. Couqui na scenie tutejszej. Wtorkowe widowisko, pod czas którego przedstawiono *Gizelle*, jeden z najpiękniej ułożonych baletów, z przesłiczną jak rzewny poemat, muzyką Adama, posłużyło pierwszej tancerce wiedeńskiej do ukazania się publiczności warszawskiej.

P. Couqui, przybyła już do nas z głośnym nazwiskiem, a ci z pomiędzy Warszawian, którzy mieli sposobność dawniej już widzieć tę tancerkę na wiedeńskiej scenie, zapewniają, iż p. Couqui używa tam powszechnej sympatii, a często nawet budzi entuzjazm publiczności. W istocie, trzeba wyznać, że pierwsze wystąpienie na scenie tutejszej, tancerki wiedeńskiej, dowiodło niepospolitego jej talentu. P. Couqui posiada wyrobienie nóg w stopniu najwyższym! Pod tym względem śmiało zaliczyć ją można do najpiękniejszych znakomici choreograficznych; trudno wyobrazić sobie większą biegłość w wykonywaniu najtrudniejszych pas a niepodobna już tańczyć z większą lekkością. W nowem, dla nas przynajmniej, *pas de cerises*, p. Couqui przesuwiała się po scenie jak widmo nadpowietrzne, zaledwie dotykając ziemi stopami, a rodzaj walca solo, wykonanego na jednej nodze opartej tylko na palcach, należy do zdumiewających dowodów siły, lekkości i wyrobienia. Publiczność zgromadzona licznie, bez

72) Wdowie Agnieszce Wozniak, pozostałej po Jakóbie Wozniaku, mieszkańcu w. Nowa-wieś, rs. pięćdziesiąt.

73) Franciszce Mierzwinowskiej, matce Konstantego Mierzwinowskiego, mieszkańca wsi Stanisławice, i wdowie tegoż Ewie, o: az dwóm synom Walentemu i Antoniemu i córce Marjannie, pozostałym po Konstantym Mierzwinowskim, matce rs. pięćdziesiąt, a wdowie wraz z pomienionymi trojgiem dziećmi rs. sto pięćdziesiąt, czyli razem rs. dwieście.

74) Wdowie Annie Erpik, i córce Annie, pozostałym po Fabianie Erpiku, mieszkańcu wsi Wólka-Tyrzyńska, rs. sto.

75) Katarzynie Szpikerman, matce Daniela Szpikermana, mieszkańca wsi Chinowa, rs. pięćdziesiąt.

76) Wdowie Annie Worchul, pozostałej po Franciszku Worchule, mieszkańcu wsi Jedlna, rs. sto.

77) Wdowie Rozalji Stawek, pozostałej po Stanisławie Stawek, mieszkańcu m. Januszyna, rs. pięćdziesiąt.

78) Małgorzacie Penka, matce Wojciecha Penka, mieszkańca wsi Trupień, rs. pięćdziesiąt.

79) Wdowie Barbarze Szymańskiej, pozostałej po Wawrzyńcu Szymańskim, mieszkańcu wsi Odechowa, rs. siedmdziesiąt pięć.

80) Wdowie Karolinie Helgard, synowi Gotlibowi i córce Justynie, pozostałym po Ertmanie Helgardzie, mieszkańcu wsi Polesie, rs. sto pięćdziesiąt.

81) Wdowie Agnieszce Rudzińskiej, pozostałej po Janie Rudzińskim, żołnierzu dymis., mieszkańcu w. Bartodzieje, rs. siedmdziesiąt pięć.

82) Andrzejowi Rogala, ojcu Andrzeja Rogali, i wdowie Franciszce, oraz synom Janowi, Józefowi, i córkom Ludwice, Wiktorji i Marjannie, pozostałym po Andrzeju Rogala, mieszkańcu wsi Grabowa, ojcu rs. pięćdziesiąt, a wdowie z pięciorgiem wymienionych nieletnich dzieci, rs. sto pięćdziesiąt, czyli razem rs. dwieście.

83) Wdowie Małgorzacie Kwaśnik, pozostałej po Jakóbie Kwaśniku, mieszkańcu wsi Słupicy, rs. sto.

84) Wdowie Katarzynie Nowak, pozostałej po Janie Nowaku, mieszkańcu wsi Słupicy, rs. siedmdziesiąt pięć.

85) Wdowie Krystynie Czerwińskiej, pozostałej z dwoma synami Stanisławem i Walentym, i córką Katarzyną, po Wincentym Czerwińskim, mieszkańcu wsi Brzozówka, rs. sto pięćdziesiąt.

86) Wdowie Katarzynie Kowalskiej, pozostałej po

względa na straszliwy upał — z początku zimna i wyczekująca, powitawszy sławną tancerkę lekkim zaledwie oklaskiem przy wejściu jej na scenę — ożywiła się zaraz po pierwszym walcu, który p. Couqui z Tarnowskim tańczyła, przy udziale corps de balletu. Odtąd już oklaski brawa i przywoływania sypały się jak z rogu obfitości przez całe widowisko a wzruszona taką zyczliwością cudzoziemka, umiała wdzięcznie przyjmować ją i wywoływać nowe dla siebie oklaski.

Słyszeliśmy dość powszechnie krążące uwagi, że p. Couqui ubrała się zbyt skromnie, że kostjum jej nie sprawił należytego efektu, jak również zarzucano pierwszej tancerce wiedeńskiej brak dystynkcji w poruszeniach i gestach. Sądzymy, że obadwa te zarzuty, nie dadzą się usprawiedliwić w tej chwili — albowiem p. Couqui mogła ubrać się skromnie, odpowiednio do charakteru przedstawianej postaci. *Gizella* jest prostą wieśniaczką, ubóstwo jej musi być jawnem, skoro z takim aż podziwieniem, dotyka tybetowej, czy welnianej sukni, hrabianki Matyldy (p. Stolpe), a z takim uniesieniem przyjmuje ofiarowany jej łańcuch złoty, który, mówiąc nawiasem, mógłby świetnie cokolwiek imitować dar bogatej hrabianki... Otóż, p. Couqui mogła i powinna była nawet ubrać się skromnie, ażeby blaskiem stroju nie odebrać prawdy sytuacji swej roli; toż samo powiedzieć można i o jej poruszeniach i gestach — albowiem trudno a nawet niesłusznie byłoby domagać się książęcej dystynkcji od prostej dziewczyny wiejskiej — i dla tego, drugi zarzut, mógłby być słusznym wtedy dopiero,

Janie Kowalskim, gorzelnianym w Maleszowie, rs. siedmdziesiąt pięć.

87) Pelagji Duda, matce Stanisława Dudy, i wdowie jego Marjannie z dwiema córkami Magdaleną i Katarzyną, pozostałym po Stanisławie Duda, mieszkańcu wsi Rudki gm. Szydłowa, matce rs. pięćdziesiąt, a wdowie z pomienionymi dwiema córkami rs. sto pięćdziesiąt, czyli razem rs. dwieście.

88) Wdowie Marji Białkowej, pozostałej po Wawrzyńcu Abrahamie, mieszkańcu m. Dalezycze, rs. siedmdziesiąt pięć.

89) Maksymiljanowi Ler, ojcu Franciszka Lera, i Teofilu, siostrze tegoż Franciszka Lera, mieszkańca m. Dalezycze, rs. sto.

90) Wdowie Franciszce Tatarskiej, synowi Pawłowi i córce Józefie, pozostałym po Wincentym Tatarskim, mieszkańcu m. Dalezycze, rs. sto pięćdziesiąt.

91) Wdowie Agnieszce Majewskiej, synom Bronisławowi, Leonowi, i córce Franciszce, pozostałym po Danielu Majewskim, mieszkańcu m. Jędrzejowa, rs. sto pięćdziesiąt.

92) Wdowie Józefie Pękalskiej, pozostałej po Ignacym Pękalskim, mieszkańcu m. Jędrzejowa, rs. siedmdziesiąt pięć.

93) Wdowie Urszuli Kozłowskiej, pozostałej po Józefie Kozłowskim, mieszkańcu m. Wodzisławia, rs. siedmdziesiąt pięć.

94) Wdowie Petroneli Parzniewskiej, pozostałej po Stanisławie Parzniewskim, mieszkańcu wsi Chlewska-Wola, rs. siedmdziesiąt pięć.

95) Wdowie Katarzynie Rutkowskiej, pozostałej po Józefie Rutkowskim, podoficerze dymis., mieszkańcu m. Kurzelewa, rs. siedmdziesiąt pięć.

96) Wdowie Marjannie Cegela, synom Antoniemu, Janowi, i córce Marjannie, pozostałym po Antonim Cegela, mieszkańcu wsi Barycz, gm. Łopuszno, rs. sto pięćdziesiąt.

97) Wdowie Balbinie Czechowskiej, z córkami Pelagją i Aleksandrą, pozostałej po Rochu Czechowskim, b. poczmistrzu, mieszkańcu m. Małogoszczy, rs. sto.

98) Wdowie Konstancji Ertman, synomi Janowi i córce Antoninie, pozostałym po Antonim Ertmanie, mieszkańcu w. Wojciechowa, gm. Krokocin, rs. sto pięćdziesiąt.

99) Wdowie Antoninie Zaremba, synowi Wojciecho-

gdyby p. Couqui zachowała gesta i mimikę *Gizelli* we wszystkich innych rolach; w przeciwnym bowiem razie, zarzut przemieni się w zaszczytną dla pojęcia i talentu tancerki pochwałę. Zresztą, pierwsza tancerka wiedeńska, tak w niektórych pas, wykonywanych podczas drugiego aktu, jak również we wszystkich prawie pozach i zakończeniach tańca — okazała wiele prawdziwego wdzięku, któremu bardzo łatwo stać się dystygowanym w odpowiedniejszej podobnym wymaganiom roli.

Nie jesteśmy zbyt skłonni do zapalania się nagłego; uważamy za dowód nieznanomości rzeczy i braku indywidualnego sądu, zbyt prędkie i zbyt gwałtowne rzucanie, bądź ogromnych pochwał, bądź zupełnej przygany; słyszeliśmy rozmaite o tańcu p. Couqui zdania: jedne podnosiły ją pod obłoki, czyniąc z dobrej i utalentowanej tancerki, nową Tagljoni lub Grisi — drugie, krytykowały każde jej poruszenie, zarzucając brak wdzięku, w zaokrągleniu ramion i rąk — co do nas, o ile po pierwszym wystąpieniu sądzić możemy, gotowi jesteśmy uważać p. Couqui, za jedną z najbardziej wyrobionych tancerek europejskich: ogromne doświadczenie, wyborna szkoła, dokładna znajomość drobnych efektów scenicznych — nadewszystko zaś, lekkość w tańcu i zdumiewająca biegłość w wykonywaniu najtrudniejszych jego akcesorjów, oto główne przymioty p. Couqui, jakie w niej dotąd dostrzegliśmy.

P. Tarnowski, który asystował już w tej roli, nie jednej znakomitej tancerce, był i dla p. Couqui wiernym współpracownikiem; unosił ją do góry z siłą atle-

wi i córkom Józefie i Marjannie, pozostałym po Mateuszu Zarembie, mieszkańcu wsi Jeżowa, gm. Jakowice, rs. sto pięćdziesiąt.

100) Jakóbowi *Gajewskiemu*, ojcu Jana Gajewskiego, mieszkańca wsi i gm. Grzegorzewice, rs. pięćdziesiąt.

101) Antoninie *Weker*, matce Jana Wekera, i wdowie Katarzynie *Weker*, pozostałej po tymże Janie Weker, mieszkańcu wsi i gm. Grzegorzewice, matce rs. pięćdziesiąt, a wdowie rs. siedmdziesiąt pięć, razem rs. sto dwadzieścia pięć.

102) Lucjannie *Pachalskiej v. Pachnińskiej*, matce Pawła Pachalskiego czyli Pachnińskiego, i wdowie jego Marjannie, pozostałym po Pawle Pachalskim, mieszkańcu m. Iłży, po rs. pięćdziesiąt dla każdej, razem rs. sto.

103) Wdowie Marjannie *Przybyłowskiej*, pozostałej po Józefie Przybyłowskim, mieszkańcu m. Iłży, rs. siedmdziesiąt pięć.

104) Wdowie Marjannie *Nowakowskiej*, pozostałej po Kazmierzu Nowakowskim, mieszkańcu m. Omielowa, rs. siedmdziesiąt pięć.

105) Wdowie Dwojrze *Bodzechowskiej*, synom Majerowi i Josłowi, pozostałym po Joslu Bodzechowskim, mieszkańcu m. Opatowa, rs. sto pięćdziesiąt.

106) Wdowie Antoninie *Spadło*, pozostałej z trzema synami Karolem, Franciszkiem, Wojciechem i córką Franciszką, po Adamie Spadło, mieszkańcu wsi Parszowa, rs. sto pięćdziesiąt.

107) Synom Wincentemu, Aleksandrowi i córkom Helenie i Marjannie *Laszkiewiczom*, pozostałym po Józefie Laszkiewicz, mieszkańcu gm. Strachowice, rs. sto pięćdziesiąt.

108) Wdowie Katarzynie *Cieszkowskiej*, i synowi Jakóbowi, pozostałym po Łukaszu Cieszkowskim, mieszkańcu m. Ożarowa, rs. sto.

109) Wdowie Katarzynie *Zagórnej*, pozostałej z dwoma synami: Maciejem, Józefem i córką Małgorzatą, po Józefie Zagórnym, mieszkańcu wsi i gm. Bidziny, rs. sto pięćdziesiąt.

110) Wdowie Emilji *Zulczyńskiej*, pozostałej po Andrzeju Zulczyńskim, b. organście, mieszkańcu wsi i gm. Budziny, rs. siedmdziesiąt pięć.

111) Wdowie Magdalenie *Walas*, pozostałej po Pawle Walas, mieszkańcu wsi i gm. Swiniary, rs. siedmdziesiąt pięć.

112) Wdowie Marjannie *Nowak*, i dwóm synom: Marcinowi i Janowi, pozostałym po Kajetanie Nowaku, mieszkańcu gm. Książ-mały, rs. sto pięćdziesiąt.

113) Wdowie Marjannie *Fornickiej*, pozostałej po Józefie Fornickim, mieszkańcu wsi Czechy gm. Niegordów, rs. sto.

114) Synowi Albinowi i córce Teodozji, dzieciom nieprawego łoża Klary *Grzybowskiej*, mieszkanki m. Wolbroma, rs. sto.

115) Janowi i Antoninie *Pedykom*, rodzicom Aleksandra Pedyka, mieszkańca wsi Zarembie, gm. Olsztyn, rs. sto.

116) Wdowie Marjannie *Srok*, pozostałej z córką Marjaną, po Franciszku Srok, mieszkańcu wsi Koszczer, gm. Rokitno Rządowe, rs. sto.

117) Annie *Mendakiewicz*, matce Łukasza Mendakiewicza, mieszkańca m. Janowa, rs. pięćdziesiąt.

118) Wdowie Helenie *Wyżanowskiej*, i Helenie Wyżanowskiej, matce Walentego Wyżanowskiego, mie-

szkańca miasta Pilicy, po rs. pięćdziesiąt każdej, razem rs. sto.

119) Wdowie Franciszce *Wielobrodew*, pozostałej po Józefie Wielobrodewie, mieszkańcu wsi Werbki, rs. siedmdziesiąt pięć.

120) Marjannie *Koniecznej*, matce Tomasza Koniecznego, mieszkańca miasta Bodzentyna, rs. pięćdziesiąt.

121) Janowi i Marjannie *Bobrom*, rodzicom Jana Bobra, mieszkańca m. Bodzentyna, rs. sto.

122) Wdowie Walerji *Cholewińskiej*, pozostałej po Kasprze Cholewińskim, rodem z miasta Kielce, rs. pięćdziesiąt.

123) Józefowi *Trzebiickiemu*, ojcu, i wdowie Józefie, pozostałej po Stanisławie Trzebiickim, szlachcicu ze wsi Koszerów, gminy Chlewiskiej, ojcu rs. pięćdziesiąt, a wdowie rs. siedmdziesiąt pięć, czyli razem rs. sto dwadzieścia pięć.

124) Katarzynie *Poleć*, matce Antoniego Poleć, mieszkańca wsi i gm. Niekłań, rs. pięćdziesiąt.

125) Wdowie Ewie *Kilank*, synowi Janowi, i córkom: Franciszce i Joannie, pozostałym po Franciszku Kilanku, mieszkańcu wsi Wistki, gm. Krajew, rs. sto pięćdziesiąt.

126) Wdowie Karolinie *Szymaniak*, synom: Adamowi i Kazmierzowi, oraz córce Emilji, pozostałym po Tomaszu Szymaniaku, rs. sto pięćdziesiąt.

127) Wdowie Marjannie *Łaska*, synom: Andrzejowi, Kazmierzowi, Józefowi, i córkom: Ludwice i Rozalji, pozostałym po Adamie Łaska, mieszkańcu wsi Budzewice, gm. Radzice, rs. sto pięćdziesiąt.

128) Wdowie Józefie *Goska*, i synowi Adamowi, pozostałym po Józefie Goska, mieszkańcu wsi Budzewice, gm. Radzice, rs. sto.

129) Brygidzie *Gross*, siostrze Mateusza Jędrzychowskiego, żołnierza dymisjonowanego, mieszkańca m. Opoczna, rs. pięćdziesiąt.

130) Wdowie Konstancji *Trojanczyk*, pozostałej po Józefie Trojanczyku, mieszkańcu wsi Demba, gm. Opoczno, rs. siedmdziesiąt pięć.

131) Wdowie Salomei *Banaszyk*, pozostałej po Franciszku Banaszyku, mieszkańcu wsi Mokra, gm. Końskie, rs. pięćdziesiąt.

132) Wiktorji *Lipickiej*, matce Marjanny Skrobiszówny, mieszkanki wsi i gm. Mnik, rs. sto.

133) Wdowie Józefie *Marczak*, synowi Andrzejowi, córkom: Antoninie i Balbinie, pozostałym po Stanisławie Marczaku, mieszkańcu wsi Wiosna, gm. Radoszyce, rs. sto pięćdziesiąt. (d. c. n.)

Towarzystwo Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej.— Rada Zarządzająca ma zaszczyt wezwać akcjonariuszów Towarzystwa Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej, na zwyczajne, statutami przepisane, ogólne zgromadzenie, odbyć się mające, w połączeniu ze zgromadzeniem nadzwyczajnym:

d. 18 (30) Czerwca b. r. o godz. 3-ej po południu: w sali posiedzeń Rady Zarządzającej, w dworcu Drogi Żelaznej w Warszawie.

Zwyczajne Ogólne Zgromadzenie stanowiąc będzie o przedstawionych, stosownie do statutów, wnioskach. W razie jednak, gdyby do owego czasu nadeszło Najwyższe zatwierdzenie, uchwalonej przez Rząd i Towarzystwo, na Nadzwyczajnym Ogólnym Zgromadzeniu akcjonariuszów z dnia 16 (28) Sierpnia z. r., nowej ustawy Towa-

tyczną, utrzymywał w pozach wymagających wielkiej znajomości równowagi i estetycznego smaku, a wreszcie i sam tańczył jak zawsze wybornie, dzieląc wraz z cudzoziemską tancerką huczne oklaski i wywoływania publiczności, która nagradzając obce talenta umie być sprawiedliwą i dla swoich także.

Podczas tego gościnnego przedstawienia Gizelli, wprowadzono do aktu pierwszego nadliczbowe pas de trois, wykonane przez pp. Cholewicką, Złotnikiewicz i p. Szalow'a; uważamy to pas za jeden z wdzięczniejszych fragmentów choreograficznych: układ pełen obrazowości i efektu podaje sposobność tancerkom i tancerzowi nawet, do okazania zarówno gracji jak bieglności—p. Cholewicka, dla której każdy wielki, nużący taniec jest niewłaściwym, gdyż trzusi się i osłabia widocznie—w tym lekkim i niedługo trwającym fragmencie, była skończenie wdzięczną i lekką tancerką—choć i p. Złotnikiewicz, nie można zaprzeczyć należytej pochwały.

Najtrudniejsze podobno zadanie miała p. Kowalska. Tancerka ta, odznaczająca się głównie wyrobieniem nóg i siłą w tańcu—musiała popisywać się z temi przymiotami, obok pierwszorzędnej znakomitości, celującej właśnie w takimże samym rodzaju; widocznie też skromna tancerka nasza była nieśmiałą i zakłopotaną, chociaż wykonała swoją trudną rolę z całą sumiennnością i zasłużyła na odebrane oklaski.

Reassumując rozpięchłe i różnorodne wrażenia wyniesione z tego pierwszego wystąpienia p. Couqui na scenie warszawskiej—nabraliśmy przekonania, że

tancerka ta jest rzeczywiście jedną ze znakomitszych przedstawicielek choreografii europejskiej i że publiczność dała wielki dowód uznania jej talentu i gościnności wrodzonej słowiańskim pokoleniom, dotrwawszy do końca w sali teatru, napełnionej trzydziestu stopniami ciepła.

Verbum nobile! operetka Moniuszki, uważana słusznie za jeden z najszcześniejszych utworów ulubionego maestra, przedstawiona na początku widowiska, dała sposobność p. Koelerowi do przypomnienia publiczności, iż w składzie opery polskiej znajdują się jeszcze niepospolite talenta i godne szczerzego uwielbienia głosy. Prześliczny polonez z tekstem: „Dam ci ptaszka jakich mało” odśpiewał p. Koeler z umiejętnością cieniowania bogatego swojego organu, dołączysz do tego akcję pełną energii i efektu. Troszel, Ziolkowski i p. Majeranowska, wykonali dokładnie piękne i charakterystyczne trio a i duet pana Serwacego z p. Marcinem, osnuty widocznie na tradycyjnej jakby melodji miejscowej, wybornie się udał. *Verbum nobile* Moniuszki, jeżeli nie posiada warunków wielkich kompozycji operowych; jeżeli nie zawiera w sobie bogactwa ensemblów i chórów—ma za to nieoszacowaną wartość charakterystyczną; nigdy może muzyka nie potrafiła tak dobrze ująć i związać w jedną całość melodij często rodzinnych: słuchając tej małej operetki, każdemu wychowanemu w ścianach wiejskiego dworku, zdaje się że słyszy pieśni, które mu w dzieciństwie brzmiały nad głową, pośród jakichś biesiad lub uroczystości familijnych; muzyka ta jest tak owiana wspo-

rzystwa, wówczas Zgromadzenie Zwyczajne ukonstytuuje się w Nadzwyczajne i zarządzi nowe wybory do Rady Zarządzającej, w myśl przepisów przechodnich nowej ustawy.

PP. Akcjonariusze, którzy zechcą uczestniczyć w tem zwyczajnym resp. nadzwyczajnym Ogólnym Zgromadzeniu, akcje swoje złożyć zechcą na dni 14 przed powyższym terminem, t. j. do dnia 3 (15) Czerwca wieczorem, w Kasie Głównej w Warszawie, lub w filji tejże, a mianowicie:

u Zjednoczenia Bankowego Szląskiego w Wrocławiu,
u pp. Lippmann Rosenthal et Comp. w Amsterdamie,
u p. Antoniego Helcla w Krakowie,
u pp. Feig et Pincus w Berlinie;
stosując się w czem wypada do §§ 31, 35, 36 i 39, statutów Towarzystwa i dołączając do mających się deponować akcij, wykaz numerów tychże akcij, w dwóch jedno-brzmiących egzemplarzach sporządzony; jeden egzemplarz takowego wykazu, poświadczony przez Kasę, doręczony będzie składającemu akcje, jako dowód na mocy którego deponowane akcje, po odbytem posiedzeniu Ogólnego Zgromadzenia, wydanemi zostaną.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa d. 19 (31) Maja.

Wszystkie korespondencje z Paryża wyznają, że list cesarza do księcia Napoleona, niezmiernie wywarł wrażenie w Paryżu, lecz należy dodać, że w dziennikach francuzkich nie znajdujemy żadnego śladu tego wrażenia; dzienniki te w ogóle powstrzymują się od wszelkich komentarzy w tak delikatnej sprawie. *Le Temps* powiada tylko z tego powodu: „Spór ten odbywa się po nad naszymi głowami, i stanowi raczej przedmiot do „zaznaczenia niż do roztrząsań. Książę Napoleon rozwinął program polityczny, cesarz oświadczył, że program ten może jedynie służyć nieprzyjaciółom jego rządu. Ważność tych faktów sama z siebie wypływa, i nie do nich nie można „znaby dodać” *Avenir National* przemawia wyraźniej: „Na próżno szukano, nawet w rocznikach pierwszego cesarstwa, podobnej nagany „udzielonej osobie zajmującej tak wysokie stanowisko w rządzie, jak książę Napoleon. Nigdy „jeszcze nie przemawiano tak głośno tonem pa- „na, nigdy jeszcze z taką wyniosłością nie zwró- „cono poddanego na tor obowiązku i subordyna- „cji hierarchicznej. Należy jednak uznać, że je- „żeli list ten jest surowy, jest zarazem i spra- „wiedliwy, i zgadza się ściśle z loiką rządu ce- „sarskiego. W rządzie tym istnieje „jedna tylko „wola i jedno działanie”—cesarza; w obec tej wo- „li, wszelka inna wola jest niedopuszczalna; w „obec tego działania, wszelkie inne działanie jest „przeciwkonstytucyjne. O tem właśnie zapo- „mniał książę Napoleon, gdy w mowie swojej

mnieniami, tak wybornie zastosowana do charakterów postaci występujących w operze, że jako utwór charakterystyczny, czysto miejscowy, posiada ogromną wartość.

Dzieje teatru Rozmaitości, w ciągu tych kilku dni ostatnich, nie przedstawiają żadnego do sprawozdania materiału. Grano sztuki stare, znane i słabe—a drugie przedstawienie nowej komedji, *Męki Tantara*, utwierdziło nas w przekonaniu, że potrzeba i ukształcenia i ustalonego smaku estetycznego do zrobienia wyboru pomiędzy gromadą licznych a lichych często przekładów, które jak szarańcza padają na scenę naszą, niszcząc na niej tradycję moralności i pleniąc zdrowe, umysłowego posiewu ziarna...

Reżyser opery polskiej odpowiadając na domagania się nasze o wystawienie *Fausta*, oświadcza wreszcie, iż wkrótce, za dni kilka, przedstawioną będzie przez artystów naszych nowa opera, *Lara*—po niej zaś niebawem i *Faust* nastąpi pewnie....

Już to w obecnej porze upadów, należą się publiczności mającej zamilowanie w teatralnych widowiskach—częste afisze „czerwone”, szczególnież też w teatrze Rozmaitości, który tak rzadko przedstawia nam jakąś godną istotnej uwagi nowość—a i w ekspozycji dawniejszych, wyborowych komedij, z powodu ciągłej choroby p. Żółkowskiego, spotyka nieprzełamane trudności!

Al.

„wspomniał o tradycji napoleońskiej. Tradycję tę, cesarz zna, pojmuję i wykonywa lepiej niż on, przypomina mu ją i zwraca go do niej, i zapowiada mu aby odtąd już od niej nie zbaczal.”
W d. 27-ym, na posiedzeniu ciała prawodawczego, gdzie rozumie się o niczem innem nie rozmawiano jak o wydarzeniu zaszłym w najwyższych sferach, niektórzy deputowani proponowali aby czy to zbiorowo, czy też pojedynczo, wystąpić z demonstracją do cesarzowej, dla okazania iż pochwalają potępienie księcia Napoleona. Lecz większość, uznała iż byłoby to najniestosowniejsem wmięszaniem się, i na tem rzecz stała.

Podróż cesarza francuzów po Algierji zbliza się ku końcowi. Depesze donoszą o wyjeździe cesarza z Algierji do Philippeville, skąd uda się do Konstantyny, do Bishara i do Bone, gdzie wsiądzie na statek i odpłynie do Francji.

Cesarz nim opuścił Algier, gdzie ludność otoczyła go żegnając pełnemi zapału okrzykami, miał rozmowę z władzami miejskimi, i powiedział merowi, iż wyjeżdżając unosi z sobą najzupełniejsze zaufanie w przyszłość i pomyślność Algierji. Podług listów nadchodzących z Algierji, cesarz ma się zatrzymać w Ajaccio dla obejrzenia pomnika wystawionego jego rodzinie na w. Korsyce. „Dość szczególną jest rzeczą,” powiada pewien dziennik, „iż ten właśnie pomnik po, koju i zgody, dał hasło do zerwania pomiędzy cesarzem i księciem Napoleonem.”

Dzienniki wiedeńskie z wielkiem zadowoleniem przyjęły surową naukę udzieloną księciu Napoleonowi z powodu jego mowy; w ogóle dość są one skłonne do upatrywania w liście cesarza dowodu dobrego usposobienia względem Austrii. *Die Pres.* nie wierzy jednak, aby wspomniony list jedynie był spowodowany chęcią zjednania sobie Austrii. Podług tegoż dziennika, mowa w Ajaccio najbardziej dotknęła cesarza, krytyką polityki cesarskiej w sprawach amerykańskich.

Prasa angielska i francuzka, jednomyślnie domagają się aby z byłym prezydentem konfederacji południowej postąpiono po ludzku i osądzono go w sposób prawny, zgodnie z prawem narodu. W tym duchu także jak powiadają, przesłane zostały jednobrzmiące instrukcje reprezentantom Francji i Anglii w Washingtonie, polecając im aby wystąpili do rządu amerykańskiego, w celu przeszkodzenia aby z p. Davis nie postąpiono tak jak z buntownikami wziętym z bronią w rękę.

Zniewagi wyrządzone w Abisynji konsulowi angielskiemu i poddanym tego kraju, wywołały w izbie lordów rozprawę, w których rząd pobity został większością jednego głosu. Chodziło tu o przyjęcie wniosku lorda Chelmsford w celu aby rząd zakomunikował papiery dotyczące się tej sprawy.

Jakkolwiek korespondencja dyplomatyczna, prowadzona pomiędzy gabinetem londyńskim i washingtonskim, z powodu szkód zrzadzonych handlowi związkowemu, przez marynarkę Południa, nacechowana jest przyjaznym tonem, jak to sam lord Palmerston z upodobaniem wyznaje, kwestja ta jednak dość jest ważną, z powodu wprost przeciwnego sobie sposobu zapatrywania się obu gabinetów. Ameryka wymaga wynagrodzeń, Anglja zdaje się stale postanowiła żadnych nie udzielać. „Lud Stanów Zjednoczonych,” powiada pomiędzy innymi *Times*, „powinien być przekonany, że gdyby Anglja nie była wykonywała ściśle swoich obowiązków międzynarodowych, to morza byłyby pokryte korsarzami amerykańskimi; Anglja więc dzisiaj opiera się na swoim dobrem prawie, a nie mając sobie nic do wyrzucenia, odmawia udzielenia wynagrodzenia.”

Pobyt b. ministra skarbu hr. Revel w Rzymie, pomimo wszelkich zaprzeczeń dzienników ministerjalnych włoskich, miał zdaje się cechę

urzędową. Dzienniki florenckie ogłaszają następującą depeszę z Rzymu: „Półurzędowe posłannictwo hr. Revel najzupełniej się powiodło. Układy polityczne prowadzą się dalej. Projekt konkordatu pomiędzy papieżem a królem obejmuje 25 artykułów, prócz artykułów sekretnych. Wszystkie mocarstwa katolickie będą zaproszone do przystąpienia do tego aktu; Hiszpanja w większej części już do niego przystąpiła; teraz układają się z Portugajją, z Austriją i mocarstwami niemieckimi. W Rzymie pozwolono wystawiać przed sklepami księgarskimi portret króla włoskiego.”

Gazeta madrycka ogłasza dekret ustanawiający na 100,000 ludzi normalną siłę armji, zgodnie z prawem finansowem. Redukcja, wynosząca 10,000 ludzi, odbędzie się natychmiast, za pomocą czasowych urlopów. Przeciwko propozycji uczynionej na ostatniem posiedzeniu kortezów, dążącej do przejrzenia prawa wyborczego, w celu położenia końca systematycznemu powstrzymywaniu się od głosowania stronnictwa progresistów, wystąpiło ministerstwo, i propozycja odrzuconą została znaczną większością.

Wiadomości z Niemiec nie wiele przedstawiają zajęcia. Z Berlina donoszą, że rząd pruski przeznaczy p. Manteuffel na dowódcę wojskowego w księstwach. „Byłby to dość stanowczy krok,” powiada pewien dziennik, „w duchu utrzymania przymierza pomiędzy Prusami a Austriją. P. Manteuffel, któremu kilkakrotnie powierzano misje do cesarza austriackiego, bardzo „dobrze jest widziany u dworu wiedeńskiego.” *Hamb. Börs. H.* donosi, że król pruski w połowie czerwca przybędzie do Kiel dla obejrzenia statków wojennych pruskich. W kwestji szlezwicko-holsztyńskiej nic nowego.

Podług telegramu wiedeńskiego do *Bresl. Z.*, deputacja węgierska miała przybyć do Wiednia, ale bez Deaka. Wyjazd cesarza do Pesztu, zapowiadają na 6-go czerwca. Cesarz ma pozostać w tem mieście aż do 11-go. Podług tegoż telegramu, cesarz miałby zamiar udzielić przyrzeczenie, iż przybędzie osobiście na otwarcie sejmu węgierskiego.

Austriacka izba panów, na posiedzeniu z 29-go maja, przyjęła znaczną większością głosów traktat handlowy, zawarty pomiędzy Austriją a związkiem celnym niemieckim.

Zwracamy uwagę czytelników na zamieszczone poniżej korespondencję ze Lwowa i Zurichu, oraz powiastkę humorystyczną (III-cią, Antoś).

* Pasja panfletowego dziennika *Ojczyzny*, tłomaczyć wspan wszystkie rozporządzenia naszego rządu, wysilając chorobliwą wyobraźnię nad przekręcaniem faktów, w istocie przedstawia nie małe dziwowisko. Ten przeznacny organ agitacyjnej prasy nie zaniebował w 42 numerze puścić w kurs nową bajkę, oznajmiając publicznie, jakoby gubernator warszawski samowolnie, bezwarunko zabronił drukować katechizm dla młodzieży rzymsko-katolickiej, ułożony przez księdza Putiatyckiego, pomimo tego, że książka ta pozwolona jest przez cenzurę. Jakkolwiek przywykliśmy do niedorzecznych wybryków *Ojczyzny*, wszelako przedstawiamy ten fakt w właściwym świetle. Gubernator warszawski nie myślał wcale zakazywać wyż wspomnianej książki, a tylko urzędownie obwieścić, że dochód z jej wydania, stanowiący do obecnej chwili własność klasztoru kks. misjonarzy, teraz zamkniętego — naturalnym sposobem po zniesieniu tego klasztoru powinien przejść do rozporządzenia skarbu królestwa. Mając na widoku ten administracyjno-finansowy środek, gubernator nie zakazując tej książki, a przeciwnie pragnąc jej rozpowszechnienia i zabezpieczenia od pokątnego przedruku, uznał za właściwe poruczyć nowe wydanie wspomnianego katechizmu, jednemu z tutejszych księgarzy, a mianowicie p. Glücksbergowi, wyjednaawszy na to wprzód zezwolenie władzy wyższej, drogą przepisaną.

Nie można nie dziwić się bezczelności *Ojczyzny*, która umyślnie przekręcając wszelkie rozporządzenia rosjan w królestwie, przedstawia je swym czytelnikom zupełnie na wywrot, i w tym celu przeinacza wszystko co jej podpada przed oczy, a czego mamy zaszczyt jej powinszować.

* *J. de St. Pet.* obok oświadczenia uczynionego przez p. Harveya, posła Stanów Zjednoczonych w Lizbonie wspólnie z komandorem Craven, dowódcą fregaty związkowej *Niagara*, posłowi Najjaśniejszego Pana uwierzytelnionemu przy dworze portugalskim (patrz nasz *Dziennik wczoraiszy*), zamieszcza list p. Harveya do p. Kudrjawskiego, datowany: *Lizbona 7 maja 1865*, następującej osnowy: Proszę pana o pozwolenie wyrażenia na piśmie tego wszystkiego, com powiedział na przedę, ustnie, zeszłego wieczoru. Skoro tylko *Niagara* wczoraj wpłynęła do portu, napisałem zaraz do komandora Cravena, aby porozumiał się z władzami portugalskimi, dla przyjęcia udziału w okazaniu uszanowania, jakie zamierzone było wyrazić z powodu uroczystej misji włożonej na eskadrę Cesarską, a nawet dla podwojenia wyrażenia uszanowania przez wyłączenie demonstracje, o ile te demonstracje mogą być zgodne z ustawą służby morskiej. Wkrótce potem komandor Craven przybył do mnie i umówiliśmy się, że *Niagara* przyłączywszy się do eskadry i towarzysząc jej do pierwszego portu gdzie takowa wpłynie, okaże tym sposobem zupełne i odpowiednie okolicznościom współczucie. Usprawiedliwione przeczcucie powiada nam obydwom, że uczynione przez nas rozporządzenie, będzie pochwalone przez nasz rząd i zupełnie będzie zgodne ze szczeremi uczuciami ludu amerykańskiego. Uważam za zbytęczne dodać, że uczynione przez nas rozporządzenie, jest tylko słabem wyrażeniem osobistego naszego współczucia do ciężkiej próby, jaką podobowało się Bogu zesłać na Cesarską rodzinę. Przez cały czas trwania strasznej, domowej wojny naszej, wasz Cesarz, wasz rząd i lud ruski, okazywały Stanom Zjednoczonym przyjaźń i szacunek, które uczyniły imię rosjan drogim dla naszych współrodaków. Nie jesteśmy w stanie wyrazić całej głębokości naszej wdzięczności; ale niema ani jednego ogniska w najbliższych prowincjach amerykańskiego zachodu, gdzieby nie wznoszono modłów o szczęście, spokojne życie, wielkość i pomyślność narodu, który amerykańnie z dumą witają imieniem brata. Niech będzie mi wolno dodać, że przy tej sposobności pragnęłam wyrazić i panu osobiście, uczucia uszanowania i wysokiego poważania.

* *Rus. Inw.* podaje następną wiadomość z Kopenhagi datowaną 14 (26) maja: Dziś król duński z księciem następcą tronu wyjechali przez Korsvør na Belt, gdzie dnia następnego odwiedzą eskadrę ruską, wiozącą do St. Petersburga zwłoki Cesarzewicza Wielkiego Księcia Mikołaja Aleksandrowicza. Książę następcą duński uda się z eskadrą ruską do St. Petersburga.

* *Allg. Aug. Z. Lwów, 26 maja.* Podpalania mordercze ustały na terytorjum ruskiem, lecz rozpoczęły się na terytorjum rusińskim. Po spaleni się trzech miast: Kołomyi, która odznaczała się swą lojalnością, i która pierwsza spłonęła, Horendki i Bełza, nadchodzą obecnie wiadomości o wielkich pożarach w Kulkowie, Rohatynie i Tarnopolu. W pierwszym z tych trzech miast spłonęło 28 domów, w drugim 43, a w trzecim, przy odejściu ostatniej wiadomości, przeszło 100 domów leżało już w zgliszczach, i w tej chwili pożar może jeszcze się tam srożyć. I tu także przed kilku dniami ogień, widocznie podłożony, obrócił w przynę dwa domy. Że wszystkie te pożary są dziełem bandy złoczyńców; pod tym względem niema już najmniejszej wątpliwości. Z jak piekielną złościwością banda ta postępuje, okazuje się już z tego, że pożary bywają stale rozniecane jedynie przy panującym wietrze, i ztąd pochodzi tak straszne srożenie się płomieni. Zasługuje na uwagę ta okoliczność, że wszystkie te tak liczne pożary wydarzają się na terytorjum wielko- i mało-ruskiem, a nie na polskiem. Zdarzył się wprawdzie wypadek widocznego podpalenia miasteczka, co atoli pochodziło z zemsty przeciw jego właścicielowi, który odmówił płacenia podatków tak zwanych narodowych. Jedynie jak najsurowsze środki, np. ogłoszenie prawa doraźnego przeciw podpalaczom, baczne pilnowanie wałęsających się indywiduów z pewnych klas ludności i jak największa czujność, mogłyby przeszkodzić temu, ażeby wszystkie miasta rusińskie nie zostały obrócone stopniowo w gruzy. Dobroczynność prywatna tutejszego kraju, całkiem wyczerpanego, nie jest w stanie przyjąć w pomoc nadzwyczajnej nędzy 2,000 blisko rodzin.

* *Die Pres. Wiedeń, 29 maja.* Wczoraj w nocy odbyły się w mieszkaniach niektórych członków towarzystw burszowskich tutejszego uniwersytetu rewizje policyjne. Po okazaniu rozkazu sądowego skonfiskowano znalezione u dwóch burszów protokoły z rozpraw miewanych na zgromadzeniach burszowskich. Z tego powodu panuje dziś w tutejszym uniwersytecie wielkie wzburzenie. Jakkolwiek otrzymaliśmy tę wiadomość

domość od naszego zwykle bardzo wiarogodnego sprawozdawcy co do spraw uniwersyteckich, pomimo to, podajemy ją z wszelkiem zastrzeżeniem.

* *La Patr.* Tekst deklaracji złożonej w piątek wieczorem przez lorda Palmerstona w przedmiocie udziału statków amerykańskich w przeszkadzaniu handlowi niewolnikami, jest następujący: Przed niedawnym czasem rząd królowej zaproponował rządowi Stanów Zjednoczonych, ażeby ten ostatni współdziałał wraz z nim na brzegu zachodnim Afryki, za pomocą eskadry, w celu przeszkodzenia dalszemu prowadzeniu handlu niewolnikami. Rząd amerykański okazał się ze wszech miar gotowym do współdziałania; lecz wynikły nieporozumienia w przedmiocie istniejących wówczas przepisów tak co do naszego położenia neutralnego, jak i co do wpuszczenia do naszych portów, lub gdzieindziej, statków wojennych stron walczących. W obecnym nowym położeniu rzeczy, rząd królowej ponowił rządowi Stanów Zjednoczonych swą propozycję, oświadczając, że kroazery amerykańskie używane w tym celu, będą przyjmowane z wszelkimi przywilejami i z wszelkimi względami należnymi kroazerom narodów pozostających w przyjacielskich stosunkach, i spodziewam się, że trudności które przeszkodziły poprzednio współdziałaniu, nie będą już teraz stać na zawadzie. Nie zrobiono jeszcze rządowi Stanów Zjednoczonych żadnej propozycji co do współdziałania na brzegach Kuby. Lecz jak skoro zgodzi się on na współdziałanie na brzegu zachodnim Afryki, w takim razie nie wątpię, że przystanie także na szczerze współdziałanie w pilnowaniu brzegów Kuby.

* *La Patr. Nowy-York, 17 maja.* P. de Montholon, składając prezydentowi Johnsonowi swe listy wiarygodne, wynurzył w imieniu cesarza francuzów życzenia co do zupełnego przywrócenia pokoju na lądzie stałym Ameryki. Powiedział on, że Francja spoglądałaby zawsze z zadowoleniem na ustalenie się pomysłności i potęgi Stanów Zjednoczonych. Pan de Montholon nadmieniał jeszcze: Ich cesarskie moście i Francja, powodowane głębokim uczuciem sympatii dla Unji amerykańskiej, mają wraz z innymi narodami, społeczeństwem dla boleści, jaką straszna zbrodnia dotknęła rząd i lud Stanów Zjednoczonych. Na to p. Johnson odpowiedział: Zaufanie jakie posiadacie u waszego monarchy, budzi ufność do waszych wyrazów w przedmiocie polityki, jakiej cesarz zamierza trzymać się względem Stanów Zjednoczonych. Stany Zjednoczone żywią dla Francji sympatię tradycyjną, która powinna trwać nadal i zwiększać się, gdyż mogłaby zniknąć jedynie z powodu wypadków całkiem wyjątkowych i przechodzących po za zakres zwykłych przewidywań. Kończąc, p. Johnson wynurzył nadzieję, że misja p. de Montholon przyczyni się do spotęgowania i utrwalenia zgody istniejącej pomiędzy obu rządami.

* Z powodu ujęcia Jeffersona Davisa, dzienniki francuzkie wynurzają następujące zdania: *Jour. des Déb.* Wątpić należy, ażeby rząd Stanów Zjednoczonych miał powód do radowania się z tego powodzenia. Wielkich kłopotów nabawi Unję trzymanie w swej mocy jawnego przewoźcy rokosa, którego trudno uniewinnić i do którego trudniej jeszcze zastosować całą surowość praw karzących zbrodnię zdrady stanu. — *Le Constit.* mówi przez usta p. Limayrac'a: Gdy po wojnie domowej, wchodzi się na drogę odwetu i zemsty, czyż można wiedzieć, jak daleko się zajdzie? Własny interes zwycięzcy doradza mu umiarkowanie; umiarkowanie też przynosi największy zaszczyt zwycięztwu. — *Opin. Nat.* Co do ujęcia p. Davisa, mamy tylko słówko do nadmienia. Ujęcie to wydaje się nam faktem godnym pożałowania, zdolnym spowodować dla rządu Stanów Zjednoczonych kłopoty moralne, z których trudno mu będzie wyjść z zupełnym zadowoleniem jego przyjaciół w Europie. — *La Fr.* Co do nas, mamy nadzieję, że rząd Stanów Zjednoczonych traktować będzie p. Jeffersona Davisa z godnością i wspaniałomyślnością, jakie przystoją wielkiemu narodowi.

* *Rus. Inv.* Podług Najwyższej zatwierdzonego wniosku generała-audytorjatu ministerstwa wojny: 36-go orłowskiego pułku piechoty generał-feldmarszałka księcia warszawskiego hrabiego Paskewicza-Erywańskiego, podporucznik *Zaleski* i praporszczyk *Staniszewski*, pierwszy — za zamiar zabójstwa sztabs-kapitana *Michno* i podżeganie *Staniszewskiego* do wyrządzenia *Michno* osobistej obrazy, a drugi — za uderzenie swego komendanta kompanji w twarz, pozbawieni zostają rang, godności szlacheckiej i wszelkich praw stanu i zesłani być mają do ciężkich robót w fabrykach, *Zaleski* ma lat sześć, a *Staniszewski* na lat cztery.

* Otwieramy dziś w naszym Dzienniku nową rubrykę pod tytułem *Kronika Sądowa*, w której poda-

wać będziemy treść ważniejszych spraw kryminalnych krajowych, ostatecznie zawyrokowanych. Sądymy, iż takie treściwe obznajmianie publiczności z działaniami naszej sprawiedliwości, nie tylko zaspakajająć będzie ciekawość, lecz może przynieść i moralną korzyść społeczeństwu, i dla tego to głównie otworzyliśmy szpalty naszego pisma temu nowemu materjałowi. Tym sposobem, ciągle pomnażamy nasze rubryki i tak mamy oprócz tej nowo rozpoczynającej się, kroniki: administracyjną czyli urzędową, polityczną (przegląd), kościelną, brukową (tydzień), teatralną, statystyczną, drobnych wiadomości i wypadków meteorologicznych, targową, giełdową krajową i zagraniczną i t. p.

* *G. Handl.* Nie zawsze nam dzielić się wypada z wiadomościami zadawalniającymi, następują się często i spostrzeżenia nie koniecznie przyjemne wrażenia sprawiające, a jednakże udzielanie i takich uważamy za obowiązek nasz. Tak np. będąc przypadkiem na komorze celnej przy drodze żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej, widzieliśmy z zadziwieniem, iż tą drogą z zagranicy sprowadzono przedmioty do pożywienia codziennego należące, jak masło, cebule, groch szablasty i t. p. Że nam jabłka, gruszki i inne owoce z zagranicy sprowadzają, do tegośmy się już przyzwyczaili, tu nacząc sobie, że horticultura w kraju naszym na bardzo niskim stoi szczeblu; ale żeby w kraju tak przeważnie rolniczym jak nasz, który tyle pszenicy i innego zboża wywozi, wyrodziła się potrzeba sprowadzenia przedmiotu wyłącznie do produkcji rolników należącego, jak masło, oraz cebula i groch szablasty, które każdy zagon chłopski obficie bez wielkiego zachodu rodzic może, to smutne bardzo w nas wywołało uczucie, tem smutniejsze, iż aż nadto wiadomą jest rzeczą, ile kraje niemieckie, a nawet Francja tego i podobnego rodzaju produktu wywożą, będąc daleko więcej zaludnione od nas a stosunkowo przeważnie więcej krajami przemysłowymi aniżeli rolniczymi, z czego wynika, że przy znacznie większej ludności i konsumcji, dowozy takich produktów zupełnie u nich byłyby wyludnione, kiedy przeciwnie położenie nasze i przeważająca w kraju ludność i zatrudnienie rolnicze, wskazywać nam się zdają, że to my powinniśmy sąsiadom naszym lub krajom przeważnie przemysłowym dowozić takie produkty tak samo, jak przesyłamy im naszą pszenicę, żyto, rzepak i t. p. Dowodzi to ile nam trzeba pracy i to pracy usilnej, ażeby się wydzignąć z położenia fałszywego, z zaostalosci i z zależności od sąsiadów nas wyzyskujących.

* *G. Handl.* Galicja, którą niebawem drogi żelazne połączą z jednej strony z Rumunią, z drugiej znow z krajem zachodnio-południowym cesarstwa, a prawdopodobnie i z Odesą, nie ma dotąd bezpośredniej takiej komunikacji z ościnnymi Węgrami. Dawniej jednak jest już rzeczą uznaną, że połączenie drogi żelaznej nadcarpackiej z krakowsko-lwowską niezmiernie byłoby ważnym dla obydwoch sąsiednich krajów, gdyż co się tyczy Węgier, znacznie ułatwiałoby i uproszczało wywóz zboża i surowych produktów z ich północnych nadkarpackich prowincji na targi północno-europejskie, w Galicji zaś powiększyłoby ruch handlowy przewoźny. Najgłówniejszą przeszkodą w urzeczywistnieniu tej komunikacji są góry karpackie i długo zastanawiano się nad tem w którym punkcie budowa najmiej napotykałaby trudności. Ostatecznie zdaje się przyjętym zostanie dla budowy się mającej linii, kierunek z Koszyc na Węgrzech w dolinę Popradu i Dunajca do Tarnowa w Galicji, gdzie stykać się będzie z koleją krakowską-lwowską. Droga ta więc przechodzić będzie przez jedną z najpiękniejszych okolic w Galicji i przyczyni się, jak się spodziewamy, do wzrostu krajowych naszych zakładów kąpielowych w tamtych stronach położonych. Niemniej rokaje świetną przyszłość Tarnowowi, który już dziś licząc dwadzieścia kilka tysięcy ludności, po Lwowie i Krakowie, trzecie w rzędzie miast galicyjskich zajmuje miejsce. Jeżeliby w przyszłości w Królestwie Polskiem miał przyjść do skutku projekt drogi żelaznej sandomierskiej, tedy i ta ostatnia zostałaby prawdopodobnie przedłużoną do Tarnowa, aby tym sposobem zyskać bezpośrednią komunikację z Węgrami.

* W miesiącu czerwcem, nabożeństwa odpustowe będą odprawiane w kościołach warszawskich, jak następuje: Dnia 4-go, Zesłanie Ducha Ś-go, w kościele po Paulińskim, w dniu 1 i 8 nabożeństwo odpustowe, w inne zaś dni oktawy, wotywy o godzinie 9-iej; w kościele kks. Dominikanów odpust; w kościele kks. Augustjanów po dwóch niesporach benedykcyja papieżka. Poświęcenie kościoła kks. Dominikanów. Dnia 5 i 6, Ś-iej Felicjyśmy, drugi i trzeci dzień śielonych Świątek w kościele Ś-go Krzyża. Dnia 9-go ŚŚ. Pryma i Felicjana w kościele kks. Pijarów; w czasie nabożeństwa wystawione są relikwie tychże świętych. Dnia 11-go, Ś-iej Trójcy w kościele kks. Trynitarzy z pozwolenia stolicy apostołskiej po sumie udzielaną jest absolucja jeneralna; w kościele Panny Marji i Ś-go Krzyża. Dnia 13,

Ś-go Antoniego z Padwy w kościele po-Paulińskim odpust; w kościele kks. Franciszkanów przed uroczystością przez 9 wtorków wotywy z wystawieniem, kazaniami i procesjami; w kościele kks. Bernardynów odpust; w kościele oo. Reformatorów poprzedzą wotywy przez 9 wtorków. Dnia 15-go, Boże Ciało, w kościele kks. Dominikanów, procesja w niedzielę po południu. Dnia 18 Ś-go Antoniego z Padwy w kościele oo. Kapucynów i w kościele na Pradze Dnia 21-go, Ś go Alojzego Gonzagi w kościele pp. Wizytek, nabożeństwo dopołudniowe matek chrześcijańskich. Dnia 23-go, Serca Pana Jezusa w kościele kks. Pijarów 40-to godzinne nabożeństwo; w kościele pp. Wizytek 40 to godzinne nabożeństwo i w cz ry piątki przed tą uroczystością nabożeństwo dopołudniowe bractwa Serca Pana Jezusa. Dnia 24-go, Narodzenie Ś go Jana Chrzciciela, odpust w kościele Ś go Jana; Ś go Onufrego w kościele kks. Bazylianów, w poprzednie trzy poniedziałki wotywy z wystawieniem N. Sakramentu, kazaniami i procesjami. Dnia 27, 28 i 29, w kościele Ś-go Jana 40-to godzinne nabożeństwo, połączone dnia ostatniego z uroczystością ŚŚ. Piotra i Pawła. Dnia 29-go, ŚŚ. Piotra i Pawła, w kościele Panny Marji i kks. Trynitarzy.

* Przypominamy, że w piątek, o godzinie 6-iej po południu, ostatni przed wakacjami wykład publiczny w sali redutowej; mianowicie wykladać będzie prof. dr. T. Wiślicki „O społecznym znaczeniu pracy.”

* *Listy niewłaściciel do skrzynek pocztowych włożone,* w dniu 18 (30) maja r. b. a mianowicie: pod adresem, Xieni Benedyktynek w Nieświerzcu, Janiszewski, Antoni Boniecki, Budzi-zarska, Adelajda Zamycka, A. Bernstejn, Popielawski, A. Warszawski, Natalia Ordyńska, Eugenii Terpielewski, H. K. Halperin, Feliks Jankiewicz, Mikołaj Zabiałkin, Rudolf w Handlu Norblina w Wilnie, Hinne Karol w Rydze.

* W dniu 18 (30) maja 1865 r. urodziło się w Warszawie *Chrześcian* płci męskiej 12, żeńskiej 9; *Starozakonnych* płci męskiej 1, żeńskiej 1; razem 23; *zaślubien Chrześcijańskie:* Jarocki Władysław kupiec, z Masson Melanją; Kaczorek Tomasz wyrobnik, z Malinowską Marjaną wyrobnicą; Łukasiewicz Andrzej wyrobnik, z Wawrzyńską Marjaną służącą; Cieslak Kazimierz żołnierz urlopowany, z Mozelewską Weroniką służącą; Lesko Antoni służący, z Krawczyk Marjaną służącą; *z narli Chrześcijańskie:* Krzewska Karolina lat 45, żona urzędnika; Makarski Michał lat 18, subjekt kupiecki; Krzemiński Mikołaj lat 65, majster szewcki; Zazimowska Marja lat 40 żona kupca; Andrzejkiewicz Leokadja lat 41; Lange Marjanna lat 42, żona rzeźnika; Krygier Jan lat 67, młynarz; Winkels Fryderyk lat 76; Cebba Jan lat 28, żołnierz; Skupniewski Walenty lat 65, czeladnik krawiecki; Górski Józef lat 6, syn oby-watela; Zawadzka Helena rok 1 i pół, córka wyrobnika; Karz-marski Teofil rok 1 i pół, syn furmana; Klonowska Feliksa rok 1, córka szweca; Tomaszewski Józef rok 1, syn służącej; Kowalski Józef lat 2 i pół, syn pompiarza; Konarzewska Natalia rok 1 i pół, córka woźnego; Żegrzda Ludwik mies. 10 syn obywatela; Sajulowska Teodozja mies. 2, córka szweca; Nicmojewska Klementyna mies. 7, córka woźnego; Kubiak Adam mies. 5, syn służącego; Oksietowicz Wojciech mies. 1, syn służącego; Chociński Lucjan mies. 6, syn służącego; Rud-dowska Teofila mies. 1, córka służącego; Preis Wincenty rok 1 i pół, syn stolarza; Dziecię płci żeńskiej nieżywo urodzone; *Starozakonni:* Landsman Moszek lat 17; Kiersztejn Chaim lat 2 i pół; Lajtajzen Jakób m. 4; Gezundheit Aron mies. 11; Naj-tajg Jusek mies. 11; Szerem Zelig mies. 5; Dziecię płci męzkiej nieżywo urodzone; Dziecię płci żeńskiej nieżywo urodzone

Sprawa duńsko-niemiecka.

* *La Fr.* Austrja i Prusy podchodzą się wzajemnie jak najbardziej w kwestji księstw. Kiedy Prusy robią jeden krok naprzód, Austrja stawia dwa. I tak np.: p. Bismarck proponuje wspólną naradę z reprezentacją księstw; Austrja żąda zaraz zastosowania prawa z 1848 r., nadającego reprezentacji narodowej daleko szerszą podstawę nad zastosowanie prawa z 1854 r. Prusy żądają wydalenia księcia Augusten-burgskiego; Austrja zaś żąda równocześnie na czas trwania rozpraw parlamentarnych usunięcia z księstw wojsk pruskich i austriackich. Do tego czasu p. Bismarck odrzucał propozycje Austrji, i potrzeba mu to przyznać, że nie łatwo da się zmusić do zmieniania raz idei, która wyrobiła opinję.

Ameryka.

* *La Fr.* Nadzwyczajna depesza otrzymana przez dziennik *Express*, stwierdza podaną wczoraj przez nas prywatną wiadomość. Depesza owa mówi, że p. Johnson wprowadzonym został w błąd przez jeneralnego prokuratora co do dowodów, na których opierając się, wydał proklamację oskarżającą p. Jeffersona Davisa i innych o branie udziału w zbrodni z 14-go kwietnia. Zdaje się, że prezydent przekonał się dziś, iż owe dowody były fałszywymi. Prokurator zgodził się bezwzględnie z pełnym zaufaniem na to co wypowiedział Surrat, który, jak to widzimy z sprawozdania zamieszczonego dziś przez nas, chwalił się tylko, że widział się w Richmondzie z pp. Jeffersonem Davis i Bejaminem.

Azja.

* *La Patr.* podaje następujące wyjątki z korespondencji prywatnych z Yokohamy, datowanych 12-go kwietnia: Jak największa spokojność nie przestaje pa-

nować w Japonii. Wykonanie traktatu zawartego po drugiej bitwie pod Simonosaki, zostało obecnie stanowczo uregulowane. Większość mocarstw, które wzięły udział w tym akcie, wołała wynagrodzenie pieniężne, niż odstąpienie jednego jeszcze portu; sama tylko Anglja wynurzyła przeciwne zdanie, lecz w końcu przyłączyła się do opinii innych mocarstw, gdyż chciała dać przykład zgodności. Rząd tajkuna jest wielce z tego rezultatu zadowolony. — Rozpoczęto budowę gmachu dla liceum (*collège*) francuzkiego, które powinno mieć wielkie powodzenie i oddać ważne usługi. Oprócz kursów dla europejczyków, ksiądz Girard, dyrektor tego liceum, wykladać będzie dla krajowców fizykę doświadczalną w języku japońskim. Ten ostatni wykład rozpocznie się jak skoro przywiezione zostaną z Europy zamówione tam narzędzia fizyczne.

Francja.

* *La Patr.* podaje następujące wiadomości z Meksyku, datowane 24 kwietnia i nadesłane przez Nowy Jork: Pułkownik Potier atakował w Yanicuo armję Regule'a, wynoszącą 3,500 ludzi, i pobił ją całkiem. Rokoszanie byli ścigani przez pięć godzin, pomimo nawalnego deszczu, i następnie rozproszyli się. Straty ich wynoszą 500 ludzi wyszłych z szeregow. Francuzi ponieśli straty mało znaczące. Huzarzy przyczynili się wielce do powodzenia tej bitwy. Pułk 81 piechoty linjowej i kompanja belgijska okryły się chwałą.

* *La Fr.* Żydzi algierscy wystosowali do cesarza adres, w którym powtarzają tak często objawiane przez siebie życzenie wyniesienia ich do godności obywateli francuzkich. Zapewniają, że rząd pragnie szczerze zadosyćucznić tym prawnym żądaniom i rozwiązać w pomyślny sposób ową kwestję, która w najwyższym stopniu obchodzi przyszłość Algierji, gdyż, jak słusznie wyrazili się prośbodawcy, „równouprawnienie izraelitów dane w interesie całego narodu, pośród którego żyje 28,000 algierczyków należących do wyznania mojszeszowego, przyniosłoby korzyść zarówno europejczykom jak i izraelitom.”

Prusy.

* *Zeidl. Cor. Berlin, 26 maja.* Wkrótce ma nastąpić zmiana głównego dowódcy w księstwach. Ze stanami prowincjonalnymi księstw naradzać się mają tylko nad składem przyszłej reprezentacji krajowej. Projekta do prawa które mają być przedłożone nowej reprezentacji, odnosić się będą tylko do prawa sukcesyjnego domów brandenburgskiego, oldenburgskiego i augustenburgskiego, co do stanowiska księstw względem Prus, i co do możliwości podziału terytorjalnego księstw.

Korespondencje Dziennika Warszawskiego.

Lublin, 26 maja.

Znany oddawna z muzykalności i protegowania talentów, gród nasz, którego nigdy artyści i mistrze goszczący w Warszawie nie pomijali, od paru lat przez zaburzenia i nieporządku krajowe ucichł był najzupełniej; ustały koncerty i wieczory muzykalne, a lubownicy w prywatnych tylko domach mogli odżywić niekiedy swego ducha. Bo Lublin ma zawsze swoje talenty rodzime, ma amatorów i amatorów, zdolnych zadowolnić wymagania krytyków.

Tutejsze towarzystwo dobroczynności, w epoce swego wzrostu i materialnego rozwoju od 1852 do 1861 roku, jeden z najważniejszych wpływów etatowych miało w dochodzie z teatrów, zabaw fantowych i koncertów amatorskich. Rada gospodarcza w ustaniu tych źródeł widziała groźbę upadku dla instytucji, kiedy jw. gubernator lubelski wraz z czcigodną małżonką swoją, przyjmawszy na się protektorat towarzystwa dobroczynności, przez usilne starania i poświęcenie, przerwali ten szkodliwy letarg i zdołali urządzić dnia 29-go listopada (11-go grudnia) r. z. świetny wieczór muzykalny w sali swego apartamentu. Zaproszeni przez nich amatorowie i amatorki muzyki do przyjęcia udziału w zabawie, — mającej na celu, obok sprawienia przyjemności słuchaczom, jeszcze przyniesienie ulgi cierpiącej ludzkości, nie odmówili swej szlachetnej usługi, i oto cel został osiągnięty.

Program zabawy składał się z 10-u numerów: W oddziale I-m, uwertura z opery „Oberon“ Webera; adagio et rondeau na skrzypce z 2-go koncertu Beriota; duet na dwa fortepiany z opery „Eurianthe“ układu Ravin'a; arja z opery „Halka“ Moniuszki; potpourri z opery „Norma“ na trąbce przy towarzyszeniu orkiestry. W oddziale II-m, uwertura z opery „Semiramida“ Rossiniego; fantazja na fortepian z „Lunatyczki“ Belliniego; duet na fortepian i skrzypce układu Beriota i Osborna; na zakończenie śpiew „Il Baccio“.

Ze sprzedaży biletów wpłynęło rs. 696 kop. 20, od czego potrąciwszy koszta urzędzenia wieczoru, jako

to: druku programów i biletów, przeniesienia fortepianów i sprawienia estrady, razem na rs. 76 kop. 35 obliczone, pozostał czysty dochód rs. 619 kop. 85. Tak znakomity wpływ postawił lubelskie towarzystwo dobroczynności w możliwości dalszego prowadzenia działań swoich, co jak się rzekło, głównie zawdzięczyć należy usilnym trudom i staraniu jw. protektorstwa. Cześć więc im za miłość bliźniego okazaną starcom i kalekom, którzy w domu przytułkowym, oraz dziatkom, co w zakładzie ochrony i w sali sierot doznają opieki i pomocy od tej dobroczynnej instytucji. Podziękowania najszczerze również należą się amatorom i amatorkom za to, że poświęceniem swej pracy i talentu tak się skutecznie do dobra ogólnego przyłożyli.

Kamionka, 10 maja.

Pod tytułem: *Gorzkie żale jednego z wójtów gmin urzędującego w wyborów,** drukowany był w 96 numerze *Dziennika Warszawskiego* z roku bieżącego artykułik pochodzący z kądś od Pleckiej-Dąbrowy. Przeczytawszy takowy, zdumiałem się i nie wiedziałem czy się gniewać, czy śmiać z człowieka, który wziął za pióro pisać o rzeczy jakiej wcale nie rozumie, a jeżeli rozumie to jeszcze gorzej, gdyż zupełnie taki sens, że ma na myśli jakiś nieczysty interes. Boć i ja jestem wójtem gminy z wyborów; i ja pełnię te same obowiązki co on; rządę się temiż samemi prawami, ale co białe, to widzę białem, i Bóg mi świadkiem, mówię szczerze, że w niczem nie doznaję większych i dokładniejszych ułatwień w urzędowaniu pod względem kontroli ludności, jak w literalnem wykonaniu przepisów objętych instrukcją z dnia 10 (22) listopada 1861 roku, która na przekór jemu, i tylko chyba jemu jednemu jest nie na rękę.

Z tego panie kolego coś napisał w swoich gorzkich żalach, wysokie władze, stanowiące dla kraju prawa, mogłyby pomyśleć, iż my wójci gminni do tego stopnia ciemni a tępego mózgu jesteśmy, że najpraktyczniejszych, najwyraźniejszych przepisów rozumem swoim objąć i wypieścić nie potrafimy; koledzy znów nasi, wójci gmin, z których wielu czyta *Dziennik Warszawski*, mogliby popaść równemu tobie błędowi, co do onej z roku 1861 instrukcji. Żeby więc temu nieszczęściu zawczasu zapobiedz, muszę odpisać ci panie kolego na wszystko, co oczwiesicie bez dobrej myśli albo bez żadnego zastanowienia się nad swoją robotą w onych gorzkich żalach wypowiedziałeś. O samej instrukcji nie ma co wiele mówić: tak jak ona mieć chce jest bardzo dobrze; tak ją wszyscy wójci gmin uważamy, i jak według niej postępujemy, z pewnością nie zaznamy żadnej biedy, jaką ty nas, nie wiem dla czego, niby dzieckiem żydem, lub kominiarzem straszysz. Naprzykład, kiedy się kto nowy do gminy chce wprowadzić, to podług instrukcji, przyjdzie najprzód do wójta gminy obranego zamieszkania po świadectwo akceptacyjne, czyli po dowód że go tam przyjmą. Idzie więc za tem, że jak po rzeczone świadectwo zgłasza się interesant nieznanomy, wójt powinien najpierwej żądać od niego okazania sobie książeczki legitymacyjnej, w jaką podług tej samej instrukcji każdy co 14 lat ukończył zaopatrzyć się obowiązany, — potem rozpytać go o powody, dla których obiera nowe zamieszkanie, — wreszcie, oświadczenie jego sprawdzić samemu, albo przez sołtysa, i jak się okaże, że powody interesanta do obioru miejsca stałego pobytu słuszne, bronić mu tego nie ma prawa i świadectwo akceptacyjne wydać jest obowiązany — bo nie na co inne ino na to zrobili go urzędnikiem, żeby obowiązki urzędowe wykonywał, — a na to znów dali mu prawa, instrukcje i przepisy, żeby się niemi rządził, a nie tak robił jak mu się podoba. Potem każdy ten co otrzymał świadectwo akceptacyjne, złoży atest przesiedlenia, to w tym atescie pod adnotacjami, jeśli on ma jakie grzechy, stać będzie, wyraźnie jak wół opisane co i kiedy zbroił, a z tego wiadomo już dobrze z kim się ma do czynienia, a nie tylko instrukcja i różne przepisy nauczają, lecz i trzeźwy rozum pokazuje że trzeba mieć tego człowieka na oku, i to sołtysom jako też i ławnikom przykazać, — a swoją drogą trzeba przybyłego w księgę ludności zapisać. Czegoż więc panie kolego żadasz nad to od przepisów? Czyż ci jeszcze mało?? Ino się nie leniuchuj, rób trzeźwo,

*) Otrzymał dalszy ciąg wspomnianych *gorzkich żalów*, ale na pierwszą ich część odpowiada obecna korespondencja; druga zaś, jako dotycząca tylko pojedynczego, osobistego niejako faktu, nie może być pomieszczona w naszym Dzienniku, który chętnie otwiera szpalty dla kwestij ogólnych, ale nie dla osobistej polemiki. Otrzymał dalsze korespondencje z Pabianic, podpisaną: pracujący przy urzędzie gminnym, z odpowiedzią na *gorzkie żale*, której jako nie zawierającej nic nad to co powiada obecna korespondencja, nie zamieszczamy. *Przyp. Red.*

po Bogu i podług prawa; rób zawsze tak jak stoi w instrukcji, a przekonasz się i sam przyznasz, że ta niemila ci instrukcja, równie dla urzędu jako i dla ludzi bardzo pożyteczna i dobra, i że nam całkiem inszej, co byśmy się z niej na nowo uczyć musieli, zupełnie nie potrzeba, — a jeszcze (od czego Boże ucho- waj) jak by była po twojej myśli, to by się dopiero narobiło harmidru i klamantesu, żebyś dopiero gorzkie żale, nawet w Boże narodzenie, głosem baranim sam panie kolego lamentował, a żałował starej terażniejszej instrukcji. Bo też ta instrukcja praktycznością swoją na wszystkie strony nam dogodna, a ułożona jest przez doświadczonych, w komisji rządowej spraw wewnętrznych urzędników i zatwierdzona przez radę administracyjną królestwa pod okiem s. p. jasnie oświeconego księcia namiestnika Gorczakowa, którego 30 lat urzędując w królestwie polskim, jak zapamiętam, długi czas przewodniczył władzom; sam miał dobrą znajomość rzeczy, i sam też ze swojej praktyki posiadał pewne wiadomości, jaka będzie najlepsza dla królestwa do kontroli ludności instrukcja. I ciebie panie kolego nie wstyd było przystąpić do dzieła co od takich ludzi wyszło, co cały kraj za dobre uznał? Rozbieram ja w swoim prostym rozsądku, z tego coś ty panie kolego napisał, że masz na to chętkę, aby ludzie którzy popełnili przestępstwo lub wykroczenie, albo popadli w podejrzenie, wyjęci zostali z pod prawa i twojej dowolności oddani byli, i żeby ci co dostali się pod policyjny dozór, nie mieli całe życie wolności rozrządzać swoim losem; żeby nie znaleźli nigdzie schronienia i przytułku przed nędzą i zimą, — słowem, żeby im nie wolno było zmienić zamieszkania, choćby przez to w najostateczniejszą nędzę popadli; a czyż się też nad tem zastanowił, że każdy jeśli chce żyć na świecie według praw boskich i ludzkich, musi iść za chlebem gdzie go za nim koleje losu poniosą?! Ale coś się tam miał nad tem zastanawiać..... Tyś panie kolego nie nad tem myślał jak by złych ludzi czuwaniem nad ich postępami na dobrą drogę doprowadzić, jeno jak by się ich pozbył, bylebyś ty z nimi nie miał ambarasu. Także to nas uczy nasza święta wiara! Lepiej już, kiedy ci do tyła nie miłe obowiązki urzędnika, że aż gorzkie żale nad niemi po świecie otrębujesz, to się usuń od urzędu, bo go gdzieś nie spełniesz; podziękuj wyższej władzy, a uwolni cię z urzędu, bo znajdzie się na twoje miejsce człowiek któremu nie będzie urząd tak gorzko-żałosny jak tobie — a ty unikniesz przez to odpowiedzialności za owych włóczęgów i tułaczy, i zbędziesz ciężar któremu podołać nie można; będzie to i dla ciebie i dla ludzi dogodne.

Gdzie też to jest rozum takie rzeczy głosić po świecie, jakby już wszyscy ludzie co czytują mózgu nie mieli i prawa nie rozumieli: „Wójt gminy osoba niezależna od nikogo.” W jakimże to prawie wyczytałeś? czy to tak stoi w Najwyższym ukazie z r. 1864 o urządzeniu gmin? wcale nie! tam wyraźnie powiedziano, że wójt gminy zostaje pod władzą naczelnika powiatu i innych wyższych zwierzchności — a zatem zależny. Na cóż tu po próżnicy głowy ludziom zawracać?

A dalej powiadasz: „każdego włóczęgę odprawić z niczem, bez tego bowiem nagromadzić się może do gminy pełno ludzi w znowie będących.” O włóczęgach nieprawa myśl, — o znowiach bajka panie kolego. Włóczęgę bez legitymacji trza aresztować, a kto drogą legalną szuka stałego zamieszkania, ten choćby wprzód był włóczęgą, przestaje nim być — za takiego uważany nie jest i takiemu trzeba podać środki do uczciwej pracy; odprawienie z niczem ludzi tak pierwszej jak drugiej kategorii, tworzy właśnie włóczęgów i tułaczy, bo z tej jedynie przyczyny nigdy się stale nie osiedlą i godziwego zarobku nie imają. Co znów do ludzi w znowie być mogących, to od czegoż jesteś wójtem w gminie; przecież nie malowany ino żywy: z duszą, z ciałem, z oczami i uszami; od czegoż to masz do pomocy sołtysów i ławników, żebyś o znowiach nie dowiedział się, — zawczasu im nie przeszkodził i o nich wyższej władzy nie doniósł?

Co do twojej panie kolego uwagi względem *wieki-nierow, żandarmów i urzędników anarchji* — to stara plotka; gdzież ich to dziś w Polsce, nawet w południe ze świecą szukając znajdziesz? Trzymaj się bracie instrukcji a dobrze, i miej na pamięci przysięgę którąś na wierną królowi służbę złożył, a za którą przed strasznym sądem Boga zdasz rachunek; oddaj wreszcie złych i podejrzanych ludzi w ręce sprawiedliwości, to ich nie będziesz miał w gminie, a jeśli któregoś sąd wypuści na wolność, to go pilnuj dobrze, bo kiedyć już wypuszczony, to czy w twojej, czy w innego wójta gminie, zawsze gdzieś mieszkać musi, a przecież nie za to cię *dobrze uposażyli*, jak sam i bardzo słusznie przyznajesz, żebyś wylegał się w pierzynch, a na innego obowiązki i odpowiedzialność składał, ino za to i na to, żebyś gorliwie dla dobra wspólnego urząd

swój wypełniał, a tem samem nad ludźmi złej woli nieustannie czuwał. Tak mój kolego, chcesz być wójtem, brać płacę, to podejmij i pracę; bo darmo chleb publiczny zjadać jest grzechem śmiertelnym.

Wspominasz też jeszcze że „nie jeden z ludzi narobiwszy wykroczeń chociaż małych, wydała się o kilka mil drogi, — muszę go przedstawić po udział przesiedlenia, a czym pozostaje nie ukaranym.” To już aktualnie baniałuka, boć przecie wyraźnie masz w prawie wolność karania małych wykroczeń — to czegoż czekasz aż tam ktoś pójdzie gdzieś, ino karaj go zaraz jak zawinił, a gdy ci ucieknie przed ukaraniem, a potem za pośrednictwem władzy gdzie się schroni, przyjdzie do ciebie po świadectwo akceptacyjne o przesiedlenie, nie wydaj takowego ino odpisz że zachodzą prawne przeszkody, a bądź pewny że ci zbiega odesła, lub gdy tego nie uczynią, raportuj do wyższej władzy i skutek zaraz dostaniesz. Przecież to wyraźnie wydrukowane w instrukcji, że ino w tym razie masz obowiązek wydać atest przesiedlenia jak przeszkody nie zachodzą. Wójt gm. Kamionka, Andrzej Pomianowski.

Lwów, 25 maja.

Zwróciłem w korespondencji ostatniej uwagę waszą na częste pożary w Galicji, które zaczynają przybierać rozmiary zatrważające.

Wczoraj znów doniosł telegram o pożarach w Tarnopolu, w Kulikowie, w Rohatynie i w kilku miejscach w obwodzie Tarnowskim.

W dwóch niespełna tygodniach dotknął pożar Kołomyję, Brody, Horodenkę, Beż, Rohatyn, Tarnopol, Kulików, oprócz wielu siół po tej i po tamtej stronie Sanu.

Same straty zrządzone pożarem w Kołomyi, Horodence i w Beżu mają wynosić dwa miliony. Kilka tysięcy rodzin straciło całe swe mienie; bez chleba, bez zarobku, bez pomieszkania i odzieży wyciąga ręce po jałmużnę.

W Tarnopolu zgorzała jedna część rynku (kilkanaście domów). Pożar ten zatrwożył tem bardziej, że go na 25-go b. m. zapowiadano....

Ta dziwna jednoczesność i tak licznych pożarów, oprócz innych okoliczności jak powyżej wzmiankowana zapowiedź, nasuwa mimowolnie domysł, że pożary te nie są skutkiem przypadku, nieostrożności. Raz obudzone podejrzenie, zapuszcza się w labirynt zagadnień, z którego trudno wyjść, nie mając żadnych a żadnych pewnych danych. Konstataje tylko fakt, że opinia przerażona szuka przyczyn pożarów w rozmyślnem podpalaniu. Lecz kto i dla czego podpała, na to pytanie nikt odpowiedzieć nie umie.

Wiemy, że czasami konkurencja towarzystw ogniowych, mianowicie ich niesumiennych agentów używa tego niegodziwego środka, lecz pewne dane statystyczne dowodzą, że w skutek tych pozorów, wszystkie stowarzyszenia zabezpieczające od ognia wielkie poniosły straty; zagraniczne stowarzyszenia daleko większe, niż stowarzyszenia krajowe.

Wiemy, że czasem rozdrażnienie żywiołów społecznych, nienawiść niższych klas do wyższych manifestuje się w podobny sposób, lecz w Galicji dotknęły pożary najuboższe klasy ludności żydowskiej i włościan.

Wiemy także z historii, że we Francji używano tego środka w nadziei naiwnej wywołania, a raczej sprowadzenia warunków socjalnej rewolucji, która mogła jego zdaniem sprowadzić upadek króla-obywatela... Miałoby jakie stronnictwo wybrać sobie Galicję na tego rodzaju eksperymentu?

Pan Grocholski, prezes koła posłów polskich z Galicji, przemówił. W interpelacji, którą dzienniki już wam przyniosły, zwraca uwagę pana ministra spraw zagranicznych hrabiego Mensdorffa na środki ostrożności przedsięwzięte przez rząd cesarstwa i królestwa na granicy galicyjskiej. Pan minister utrzymuje w odpowiedzi, że przyczyną tych środków mają być fałszywe wiadomości o mającej się przygotowywać w Galicji nowej wyprawie uciekinierów do królestwa, w czem jednak jak każdy śmiertelnik i pan minister mylić się może. Można przynajmniej wątpić, ażeby „wiadomości fałszywe” skłoniły rząd królestwa do rozwinięcia środków ostrożności tak wygórowanej, jaką byłoby ściągnięcie znaczniejszych sił zbrojnych na linię graniczną; można także wątpić, ażeby mająca się gotować nowa wyprawa uciekinierów z Galicji, choćby nie była „wiadomością fałszywą”, zatrwożyła tak mocno rząd rosyjski. Cóżkolwiekby przyczyną ściągnięcia sił zbrojnych na granicy Galicji, jeżeli istotnie je ściągnięto, możnaby także szukać gdzie indziej i w czem innem, jak w wiadomościach fałszywych o nowej uciekinierów wyprawie.

Rozpisano u nas licytację na karetę wyłaczaną, w której były komisarzy cesarski jeździł na posiedzenia bywanych „stanów” i siedło, na którym kanonik

z krzyżem w ręku przewodniczył temu pochodowi pompatycznemu. Sic transit gloria mundi!

Zürich, 21 maja.

Czytelnia polska w Zurychu założoną, została przez hr. Platę z funduszu narodowych (również jak redakcja *Weise Adler* i *Ojczyzny*); potrzebny był ten wybieg hrabiemu na pokrycie sumy 78,000 fran., którą ku schyłkowi powstania otrzymał, tak ze składek szwajcarów, jako i z kraju na zakup broni, a za które zakupił przyległej willi — dom murowany i gruntu. Zwąchawszy to przybył z partji tak zwanych *czerwonych*, użyli wszelkich sprężyn do wydarcia tej sumy i przeznaczenia jej na lepszy cel, mianowicie na chorych i wycieńczonych z rozpusty w Dreźnie — oraz dla zdrowych wstydzających się pracy. Tworzą zatem radę złożoną z 10 członków, na której czele stoi p. Szczaniecki z powstania i wysyłają do Platę deputację o zwrot pieniędzy, na mocy jakiegoś dekretu opatrzonego pieczętką. Stary wróbel nie dał się jednak złapać na plewy i odparł zwycięzko atak; — część deputowanych wydalono za granicę Szwajcarii, a jednego trzymano tydzień w kozie i wypędzono z Zurychu. Rozjątrzenie wrosło w wysokim stopniu. Starano się wszelkimi sposobami wlażyć za skórę hrabiemu i jego słudze Habichtowi. Utworzono więc nowy komitet, na czele którego stanęli szubrawcy godni Platę i Habichta, jako to Landowski student z Warszawy, brat skazanego na Syberję; Strumfeld poprzednio podoficer instrukcyjnego pułku, dziś major; Dąbrowski Władysław, pisarz hr. Uruskiego z Warszawy; Gromejko poprzednio junkier z wojska ruskiego, dziś pułkownik; ci więc postanowili najprzód odebrać hrabiemu władzę nad czytelnią a oddać ją pod zarząd rady obranej przez powszechne głosowanie, — jednocześnie usunięto jego wpływ na *Ojczyznę*, której redakcję objął Pieńkowski Karol z Radomińskim z Warszawy; dziś redaktorami *Ojczyzny* są: Gilleri Radomiński, bo Pieńkowski, hrabia z Habichtem wypędzili do Francji za wypowiedzenie posłuszeństwa. Przez głosowanie zatem obrano na radców i członków czytelnii Landowskiego, Gromejkę, Szczanieckiego z Poznania, Strumfelda podoficera i Izbińskiego z lubelskiego, a gospodarzem został Dąbrowski. Ponieważ Dąbrowski się spijał i robił burdy w czytelnii, rada więc, postanowiła pozbawić go godności gospodarza. Jednocześnie Plater wymógł mieszkanie które opłacał, i zażądał zwrotu pism i broszur. Dla tego rada zwołując ogół do zdecydowania, czy oddać pisma hrabiemu i do obioru nowego gospodarza. Z powodu deszczu zebrany ogół składał tylko z pijaków oddanych Dąbrowskiemu i ci nie tylko że nie dopuścili do głosowania, ale zrobili awanturę (z powodu której gospodarz domu, zmuszony był upominać ich kilkakrotnie), rozpedzili członków czytelnii, postanowili pisma hrabiemu odesłać przez diensmanów, a Dąbrowskiemu polecono przenieść czytelnię do szynku p. Strubi na Marktgasse, gdzie była do ostatka, to jest od dnia 5 marca do dnia 18 maja r. b. Lokal w szynku zgodzono za 30 franków miesięcznie, a światło i usługa z opałem od marca po dzień 16 maja stanowiły 17 fran., czyli razem blisko 90 fran. Dąbrowski jako gospodarz zebrałszy potrzebny fundusz na ten dług, ze składek, widząc że zgody niema między czytającymi, bo mu odmawiano płacenia pensji, schował pieniądze w kieszeń i drapnął d. 16 do Wirtembergji. Przed wyjazdem jednak swoim powierzył zastępstwo Ratyńskiemu, b. urzędnikowi kolei war.-wied. i Borkowskiemu b. urzędnikowi leśnictwa z augustowskiego. Ci nie wiedząc o długu, tak się energicznie wzięli do podtrzymania od upadku czytelnii że się wprowadzili dotegoż domu, żeby lepiej dozorować pism, często kradzionych przez kolegów. Kiedy w parę dni gospodyni podała im powtórnie rachunek, przekonawszy się że ich drogo władza ta kosztować będzie, zabrawszy manatki drapnęli. Czynną jednak gospodyni zmiarkowawszy, że jej zostawiono tytuł gospodyni czytelnii, zarządziła polowanie w mieście na zbiegów i przy pomocy Bożej i żandarma sprowadziła ich do policji. Tu dopiero na wstawienie się Habichta, ażeby *Dziennikowi War.* niedawać materiału do szykan, uwolniono ich, ale Habicht z Platerem polecili zebrać na nowo składkę i zaspokoić należność. Tym sposobem od d. 18 maja czytelnia upadła. Na nowo jednak ma być utworzoną przez towarzystwo naukowe i tow. wzajemnej pomocy, czemu jednak oponuje tow. kasy oszczędności.

PS. Kurzynie 2 razy operację robiono i dziś jest zagrożony utratą życia; — po pojedynku zostawiono go w łasku; sekundanci umknęli; dopiero w parę godzin przybyli szwajcarzy i odstawili go do szpitala.

Powiastrki humorystyczne.

III

ANTOŚ.

Niedawno spotkałem się z moim bardzo dobrym znajomym Antosiem. Rzecz się miała jak następuje: Już pięć dni z rzędu leżałem na łóżku i patrząc w sufit szukałem natchnienia. O! bo też byłem w nielada kłopotcie. Wystawcie sobie, koniecznie chciałem zostać poetą; ale poetą co się nazywa, chciałem zostać wieszczem genialnym. Możecie sobie wyobrazić ile to myśli przeszło mi przez głowę, a uczułem przez serce, tę głowę i serce z których miały popłynąć:

..... takie cudne pieśni
O jakich nawet w niebie nikt nie śni.
Tak jest! czułem się powołanym wskrzęcić poezję polską i zadać fałsz słowom pana Kazimierza Kaszewskiego, którego wyrzekł niedawno, że Bóg poezji uciekł z pomiędzy nas.

Przy końcu szóstego dnia, zdaje mi że tak około godziny siódmej wieczorem, uczułem że mi włosy dębem stają na głowie. Chwila natchnienia zbliżała się widocznie. Wkrótce ogarał mnie szal jakiś; zębami chciałem ugryść kawał stołu, zrobiło mi się mdło, schwytałem za pióro, przysunąłem papier i atrament i zacząłem pisać. Naprzód wielkimi literami tytuł:

Alkamar.

Dramat w pięciu aktach wierszem przez ***
dalej znów wielkimi literami napisałem:

Przedśpiew.

i kilkanaście wierszy:

Pochować piewce idzie gromada,
Więc ryczą krowy, beczą owiec stada.
Jego fujarkę kreconą z wierzbiny
Na której grywał często ludziom, sobie,
Niosą żałobnie ubrane dziewczyny
I razem z piewcą składają ją w grobie.
Smutnie pytając: czy znajdzie się jeszcze
Śpiewak, co tony z niej dobędzie wieszczę?!
Bo u nas dzisiaj już tylko kobiety
Zrozumieć mogą wielką pieśń poety.

Dalej znów zacząłem pisać:

Osoby:

Alkamar. — Flora. — Król Borzysław. — Pustelnik Haman. — Żywokost-rycerz. — Diachilum, uczeń Hipokratasa. — Harun-al-Raszdy. — Przynnie. — Dusza, ciało, przyroda, piękno, dobro, ciemność, światło. — Duchy dobre. — Duchy złe. — Wieszczka. — Głos z nieba. — Kobieta i mężczyzna w masce. — Harfiarz. — Giermki, pазie, rycerze, lud. —

Rzecz dzieje się w akcie pierwszym w starożytnym zamku Alkamara; w akcie drugim wśród śnieżnych szczytów Alp; w akcie trzecim na górze Ararat; w akcie czwartym w Chinach; w akcie piątym na planecie Merkury.

Ledwie to skończył, usłyszałem mocne sztukanie do drzwi:

Puk... puk... puk...

A niech cię licho porwie! ktoś przyszedł! Przerwał mi natchnienie, pięć dni znów będę musiał leżeć na łóżku i wpatrywać się w sufit, nim znajdzie się w podobnym usposobieniu. Wściekły pytam się kto tam?

— Otwórz to my! przyprowadzam ci kogoś znajomego!

Poznałem głos Gucia, którego często u mnie bywa; wstaję, otwieram i w tejże chwili znajduję się w objęciach barczystego ufryzowanego młodzieńca.

— Ah! jak się miewasz mój drogi! te wyrazy wyszły z jego ust ocienionych wąsikami których nawoskowane końce sterczały zawadjacko.

Antoś! jak mamę kocham Antoś!

Przypatruję mu się, utył, ale to tak utył, że aż strach bierze patrzeć na niego. Usta i oczy prawie mu zarosły mięsem, oczy zrobiły się maleńkie, ale to takie maleńkie jak główka wielkiej szpilki, a w usta zdaje się, że nie możnaby było włożyć czterech groszy miedzianych.

Zobaczywszy Antosia, zadałem sobie pytanie czy ten człowiek widzi dobrze i czy jeść może. Ciekawa to rzecz bardzo!

Antoś wypuścił mnie ze swych objęć i usiadł zaspapany, tymczasem Guccio lekko uściśnął mi rękę i kładąc na stole kapelus i elegancką o sztucznej główce laskę, odszukawszy pomiędzy papierami fiksatoaru i grzebienia stanął przed lustrem i zaczął poprawiać swoją fryzurę.

— Mój kochany, czyś ty aby meldowany.... spytałem się Antosia.

— Nie bój się! nie bój się! odpowiedział głosem, który wychodził jakby gdzieś z pod ziemi i znowu uściśnął mnie.

— No ale może należysz do jakiej organizacji, hem?

— Ależ mój drogi! odezwał się Guccio, za kogo też

go bierzera! Smarkacze, studenci mogą się bawić w organizację i udawać wielkich ludzi, ale nie oni!

— No to dobrze kiedy tak! siadajcie proszę was.

— Winszuję! Winszuję! zaczął mówić Antos usiadłszy. Piszesz! piszesz! wszyscy się wściekają na to, a mnie to do łez rozczula.

Stałem przed Antosiem zdziwiony, przyszło mi na myśl, jakie to rozmaite usposobienia bywają na świecie, i anim się spodziewałem, że to co kiedykolwiek napisałem może kogoś do łez rozczulić.

— Czytałeś co? spytałem się Antosia.

— Nie! nie! tylko słyszałem, ja bo mam wzrok słaby i nie mogę czytać.

W tej chwili Guccio skończywszy układanie swojej fryzury, w kapeluszu na głowie stanął przed Antosiem i wywijając laseczką silnie go w nos nią uderzył.

— No! ty! krzyknął oburzony Antos, ja ci tę witekę złamię!

— Przepraszam cię, odrzekł Guccio to nienaumyslnie, i pocałował go. Antos się uspokoił. No! muszę was pożegnać! mam małeńkie rendez-vous i Guccio podał mi rękę.

— Nie wierz mu! rzekł Antos, idzie surdut zastawić, to warszawska natura. Ma rendez-vous z Mościkiem na Franciszkanach.

— Guccio uśmiechnął się tajemniczo i pożegnawszy nas wyszedł.

Zostaliśmy sami z Antosiem.

— Cóż ty robisz mój drogi, spytałem się Antosia.

— Gospodaruję! gospodaruję! a na przyszły rok biorę majątek sam na siebie. Przyjeżdż do mnie! Przyślę po ciebie, gdzie chcesz konie znajdziesz; pocziwie serca to więcej znaczy jak wszystko; ładne panny, przyjeżdż! dalibóg przyjeżdż!

— Dobrze! ale widzisz, ja się trochę boję!

— Wiem! wiem! ale ja połowę biorę na moją skórę.

— Ale słuchaj, ta połowa może wystarczyć dla nas obydwóch, nie chcę cię napróżno narażać, lepiej to na kiedy indziej odłożyć.

— Nic się nie bój, przyjeżdż! Jakie mam konie, zobaczysz! Będziemy ciągle jeździć.

— Czy masz i tego konia na którym jeździłeś w oddziale?

— Mam! mam! dzielny koń!

— Podobno na nim można było tak uciekać, że wszystkie inne konie wysadzał zawsze?

Antos się zapalił i zaczął mi opowiadać zwycięskie ucieczki, które odbył na tym koniu.

— Guccio, zakończył Antos dobry chłopiec, ale on nigdy nic na konia nie liczył, jak spostrzegł las, dalejże do lasu, konia puścił i na piechotę zmykał. Ja bo nigdy z konia nieziadłem. Raz przecież byłem tak blisko kozaków jak zład do ciebie, jeden mnie dźgnął piką....

— Toś ty ranny? przerwałem Antosowi.

— Nie! pika mi przeszła pomiędzy łokciem i żebrami. Kozak mnie nie trafił, drugi raz chciał poprawić i kolnął mnie w nogę, ale znów pika przeszła pomiędzy nogą i koniem. Ja też nieczekając dłużej jak wyciąłem konia batem i jak się puściłem, niedognali mnie!

— Wiesz co, to jednak ciekawa jest przygoda twoja; dwa razy pika kozacka chybiła i tak szczęśliwie!

— A ja z rewolweru trzech kozaków położyłem, bom się ciągle bronił.

— Niech cię nieznam, toś chwata!

Długośmy tak z Antosiem rozmawiali, gdy nareszcie Antos przysunął się do mnie i całując mnie, powiedział:

— Mój drogi mam do ciebie prośbę.

— Powiedz jaką?

— Widzisz, bo to długa historia. Trzeba ci wiedzieć, że moja mama Grapa z domu.

— Jak? Jak?!

— Grapa! Grapa! otóż widzisz, mój ojciec ożenił się z moją mamą.

— Spodziewam się!

— Ba! ale ty nic nie wiesz! oho! to historia niesłychana.

— Opowiedz więc mi ją.

— Właśnie! właśnie! chcę ci ją opowiedzieć. Mój stary dał nawet zadanku pięćdziesiąt rubli pewnemu poecie, ażeby ją wierszami opisał.

— No, ja ci to darmo zrobię, jeśli tamten już jej nie opisał.

— Ale gdzie tam! wziął pieniądze i nie niezrobił!

— Jak cię kocham, tak ci to zrobię darmo, tylko ją prędzej opowiadaj.

— Dobrze! dobrze! Czekaj troszkę bom się zatknął.

Po chwili Antos zaczął mówić otarliwszy pot z czoła.

— Widzisz, mój ojciec konkurował o moją mamę.

Konkuruje!... konkuruje!... konkuruje!...

— No i cóż jakże się skończyło?

— To dopiero początek! Czekaj! Moja mama była

okropnie piękna, mój ojciec ją okropnie kochał i mama ojca....

— No więc się pobrali?

— Jakiś ty predek! Widzisz stary Grapa był okropnie bogaty. Za samą okowitę podczas pierwszej, tak, pierwszej rewolucji, wziął sto tysięcy rubli. Samych koni cugowych trzymał pięćdziesiąt. Mój ojciec był także okropnie bogaty, ale stary Grapa kochał okropnie moją mamę, więc mój ojciec konkuruje!... konkuruje!... konkuruje!...

— No i cóż?!

— Stary Grapa zakazał mi bywać u siebie.

— Dla czego?

— Niewiem! dość, że mój ojciec z moją mamą kochają się okropnie, pisują do siebie listy... pisują... pisują... pisują... Nareszcie mój ojciec wykrał moją mamę. Stary Grapa o mało nie zwarzował; swemu lokajowi dla ulżenia sobie w smutku kazał dać dwieście batów, a mój ojciec z moją mamą wzięli ślub.

— Czy to już koniec?

— Ale gdzie tam! Stary Grapa odebrał moją mamę od mego ojca i kazał ją w domu pilnować, a mego ojca zaczęli ścigać... ścigają... ścigają... ścigają... Mój ojciec ucieka... ucieka... ucieka... i uciekł za granicę.

— Dokąd?

— W wieluniu! Tam bawił u swego wuja, serce miał okropnie zbolełe. Raz kiedy powracał z polowania widzi, że byk pędzi prosto na niego, mój ojciec jak wymierzy, jak wypali, położył byka od razu. Wuj się za to na niego okropnie rozgniewał, pokłócił się z moim ojcem i mój ojciec wrócił z zagranicy i znów wykrał moją mamę. Mego ojca znów ścigali... ścigali... ścigali... nareszcie przestali ścigać. Później stary Grapa mego ojca procesował... procesował... procesował... Mój ojciec stracił dużo na proces, ale postawił na swoim i nie oddał mojej mamy.

— To twój ojciec musiał bardzo kochać twoją mamę?

— O! kochał! ale jak się rozgniewał to i cybuchem ją wybił. Trzeba ci było znać mego starego, to dopiero był człowiek. Na jarmarku w Łowiczu jak krzyknął: Rajczak graj mazura! to choćby Rajczakowi dawali tysiące żeby grał co innego, to zagrał mazura, bo mój stary bił zaraz. Mego ojca wszyscy okropnie kochali, ale niech Bóg broni żeby mu kto był wlaź w drogę. Kiedy byłem jeszcze w szkołach, mój profesor u którego stałem na stacji, napisał do ojca list o pieniądzu. Stary przyjechał, zaprosił go do winiarni i jak go tam zaczął okładać kijem, to się odrzekł i pieniądze i wszystkiego. A mój stary bijąc go ciągle powtarzał: Pamiętaj na drugi raz nieupominać się! jak zechcę to zapłacę! a jak nie! to nie!

— Czy twój ojciec dawno umarł?

— O! już kilka lat temu! Ja jeszcze za życia mego ojca, wyszedłem ze szkół. Trzymałem napróżd parę koni. Jeździłem... jeździłem... jeździłem... Potem trzymałem trzy konie i znów jeździłem... jeździłem... jeździłem...

— Więc ty chcesz, żebym to wszystko opisał? przerwałem Antosowi niechcąc słuchać historii jego życia.

— A tak! odrzekł całując mnie, wszyscy mówią, że to taki ciekawy romans, o którym warto książki pisać.

— Dobrze! daję ci słowo, że napiszę wszystko tak, jak mi opowiedziałeś i nie zmienię.

Antos jeszcze chwilę posiedział u mnie i ucałował mnie, prosząc o dotrzymanie mu obietnicy, wyszedł przyrzekając odwiedzić mnie jeszcze przed wyjazdem na wieś.

Po jego odejściu, napisawszy to i dotrzymując słowa Antosowi, położyłem się na łóżku i znów patrząc w sufit, szukam natchnienia; jak mi przyjdzie, zaraz będę pisał mego Alkamara, ale zacznę od aktu piątego, najciekawszy bowiem będzie. Rzecz dzieje się na planecie Merkury, co za pole dla pisarza! tu można dopiero rozwinać wszystkie zasoby fantazji i talentu.

E. Z.

Kronika Sądowa

Wyrok przeciwko Radzimskim za zabójstwo.

Dnia 18 czerwca 1863 r. w porze południowej, wśród lasu na gruncie kolonji Teresin, w gminie Wyszyna, w powiecie konińskim, zabitym został Franciszek Kuśmierk, gospodarz okupny zarazem sołtys miejscowy, wieku lat około trzydziści ośm liczący, żonaty, którego zwłoki złożone zostały pod strażą do przybycia sądu. Wójt gminy Wyszyna zawiadamiając sąd okręgowy o tym wypadku, jednocześnie doniósł, że sprawcami zabójstwa byli koloniści: Piotr i Michał Radzimscy, bracia żony zabitego Kuśmierka, którzy nawet chcieli trupa swego szwagra z miejsca usunąć i w głąb boru przenieść.

Zarządzenie wójta względem ujęcia przestępców z

początku pozostało bez skutku, gdyż żaden w domu nie znajdował się; dopiero w kilka dni przytrzymani i do sądu pod strażą wojskową odstawieni zostali.

Z dopełnionego przez sąd policji prostej wraz z lekarzem w obecności deputata wojskowego na gruncie, obejrzenia i rozczłonkowania ciała, oraz złożonej do akt obdukcyjnej relacji, okazało się, że zabity Kuśmierk miał sobie zadaną za życia ranę ostrem narzędziem w głowę, przenikającą do czaszki, że obok sińców znacznej obszerności na brodzie, szyi, klatce piersiowej i brzuchu, miał złamaną krtań, a w części i kość mostkową; obrażenia te zdaniem lekarza obducenta, łącznie uważane, świadczyły, że śmierć Kuśmierka była skutkiem gwałtów zewnętrznych, prawdopodobnie od uderzeń w głowę, oraz następnie duszenia omdlałego.

Obwinieni Piotr i Michał Radzimscy, z których ręki szwagier ich Kuśmierk zginął, w sądowych badaniach przyznali, że wzajemne ich stosunki nie były przyjazne, że zostawali z nim w niezgodzie.

Ze szczegółowego tłumaczenia się obwiniionych, z zeznań Petroneli Kuśmierkowej wdowy i Ferdynanda Jałowskiego miejscowego wójta gminy wyjaśnionem zostało, że rzeczywistym powodem zabójstwa było rozdzielenie zaszele pomiędzy Radzimskimi a Kuśmierkiem i Wawrzyńcem Sikorskim, gdy ten ostatni wymówił w swojej izbie mieszkanie Piotrowi Radzimskiemu. Zmuszony przenieść się z rzeczami na drugą kolonję, Piotr Radzimski miał żal do małżonków Sikorskich i chciał zabrać z podwórza ściółkę w lesie przez siebie uzbieraną. W tym celu pod niebytność Sikorskiego zajeżdżał z furą i ściółką nałożył, lecz gdy Sikorska dała znać o tem mężowi, ten przybrał sobie ludzi, którzy odpędzili Piotra Radzimskiego, furę mu przewrócili i kamieniami zarzucili. Mszcząc się potem bracia Radzimscy, upatrzyli chwilę, kiedy Sikorski wysłał wóz swój po wodę, wóz ten przytrzymali i porabiali na drobne kawałki. Sikorski i Kuśmierk, którzy żyli z sobą w przyjaźni, poszli z zażaleniem do wójta gminy; ten kazał przyaresztować Radzimskich, wysłał po nich sołtysa z ludźmi. Radzimscy z domu uciekli i schronili się do boru. Ponieważ już dawno byli w nieporozumieniach z Kuśmierkiem, który ich z domu swego pozbyć się chciał i widzieli, że on trzyma stronę Sikorskiego, że nawet z przybyłymi w nocy wysłańcami, należało do otoczenia ich mieszkania i czynił odgródki, więc skoro go dostrzegli idącego przez las, zaraz posunęli się do wywarcia na nim zemsty i zadania rąk gwałtownych, od których śmierć na miejscu Kuśmierk poniósł.

Podsądni łagodząc w swoim tłumaczeniu się czyn zabójstwa, jakoby niespodzianie bez namysłu dokonany wyznali:

Piotr Radzimski wieku lat 27, utrzymywał, że pozostając w lesie dnia 18 czerwca 1863 r. w krótkiej odległości od brata Michała, siedzącego na brzegu lasu, usłyszał krzyk i dostrzegł jak brat Michał trzymał się za kłapy ze szwagrem Franciszkiem Kuśmierkiem, pobiegł więc do nich, a mając w ręku kij okuty na końcu żelaznym hakiem, jakiego na tratwach używają, kijem tym uderzył Kuśmierka parę razy w głowę i piersi, od czego ten zaraz upadł na ziemię.

Zaś Michał Radzimski, lat 30 mający, wyznał: że podczas chronienia się w boru kiedy przechadzający tamtędy szwagier Kuśmierk zaczepił go, wyrzucając sprzedaż jego drzewa, uniesiony gniewem, poskoczył do Kuśmierka z krzykiem, schwycił go za kołnierz od sukmany i uderzył raz ręką w szwagra. Na usłyszany krzyk wypadł z lasu brat Piotr i kijem okutym ugodził po trzykroć Kuśmierka w głowę i piersi, tak, że Kuśmierk upadł zaraz na ziemię.

Obwinieni jednoznacznie się tłumaczyli, iż nie mieli zamiaru pozbawienia życia Kuśmierka, na to się nie zważali, nie czatowali na niego w tym celu, że go nie dusili, lecz wszystko stało się nagle i przypadkowo. Śledztwo jednak udowodniło niektóre przeciwne twierdzeniu obwiniionych, szczegóły i okoliczności.

Według zeznania matki ich, Małgorzaty Radzimskiej, synowie jej często się z Kuśmierkiem sprzecali. Antoni Żółtowski, mieszkający przeszło od roku w jednej izbie z Kuśmierkiem dodaje, że między nim a Radzimskimi wrzała nawet ciężka nienawiść. Sami nawet podsądni nie taili do pewnego stopnia, urazy zwłaszcza ostatnimi czasy, powziętej przeciw Kuśmierkowi za sprowadzenie na ich mieszkanie wójta gminy Wyszyna i jego wysłańców, skutkiem czego z obawy przyaresztowania ratowali się ucieczką do sąsiedniego boru.

Elżbieta Ciesielska pod przysięgą zaświadczyła, że Michał Radzimski zaraz w lesie zdział buty i odzienie z zabitego, wyrażając się z gniewem „masz psia krew za nasze szmaty, coś nam pomarnował”.

Liczne wreszcie obrażenia na ciele zabitego znalezione, szczególnie złamanie kości mostkowej i ślady duszenia, słusznie kazały wnosić, że mieli ułożo-

